

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMU ÖĞRENCİLERİNE VERİLEN DİSİPLİN CEZALARININ ÖZLÜK DOSYALARINDAN SİLİNMEMESİ SORUNU

Dr. Öğr. Üyesi Zehra KARAKUŞ IŞIK*

Öz

Yükseköğretim kurumu öğrencilerine verilen disiplin cezaları, öğrencinin özlük dosyasına işlenmekte ve bu cezanın affa uğraması veya yargı kararıyla hukuka aykırılığının tespit edilmesi hususları ile sınırlı olarak özlük dosyasından silinmesi mümkün olmaktadır. Yükseköğretim kurumlarında görev yapmakta olan; memurlar hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda, öğretim elemanları hakkında ise 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda disiplin cezalarının bazı şartların varlığı halinde özlük dosyalarından silinmesine ilişkin açık hükümler yer almaktadır. Ancak, yükseköğretim kurumu öğrencilerine verilen disiplin cezalarının özlük dosyalarından silinmesine ilişkin herhangi bir düzenleme mevzuatta bulunmamaktadır. Bu bağlamda çalışmada, yükseköğretim kurumu öğrencilerine verilen disiplin cezalarının özlük dosyalarından silinmesine ilişkin mevzuatta bir düzenleme olmamasının olumsuz sonuçlarına yer verilirken, çalışma konusuyla doğrudan ilgili Kamu Denetçiliği Kurumu kararı çerçevesinde bu boşluğun nasıl doldurulabileceğine açıklık getirilecektir.

* Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ali Fuad Başgil Hukuk Fakültesi, İdare Hukuku Anabilim Dalı, Samsun, Türkiye | Asst. Prof., Ondokuz Mayıs University Ali Fuad Başgil Faculty of Law, Department of Administrative Law, Samsun, Turkey.

✉ zehra.karakus@omu.edu.tr • ORCID 0000-0003-2637-4273

✂ **Atf Şekli** | Cite As: KARAKUŞ IŞIK Zehra, "Yükseköğretim Kurumu Öğrencilerine Verilen Disiplin Cezalarının Özlük Dosyalarından Silinmemesi Sorunu", *SÜHFD.*, C. 30, S. 4, 2022, s. 2127-2161.

✂ **İntihal** | Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

✂ Bu eser Creative Commons Atf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. | This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Anahtar Kelimeler

Disiplin Cezası • Öğrenci Özlük Dosyası • Özlük Dosyasından Silinme
• Özlük Dosyası • Hukuki Boşluk

THE PROBLEM OF UN-EXPUNGEMENT STUDENT CONDUCT RECORDS WITH DISCIPLINARY PENALTIES GIVEN STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTION

Abstract

Disciplinary penalties given to students of higher education institutions are recorded in the student conduct record and it is only possible to expunge the penalties from the conduct record, limited to the issue of amnesty or determination of contradiction to law by a administrative judicial decision. For the employees working in higher education institutions, there are clear provisions regarding the expungement of disciplinary penalties from the personnel files in the presence of certain conditions in the Civil Servants Law No. 657 which cover administrative staff and in higher education institutions and in Higher Education Law No. 2547 particularly on academic staff. However, there is no regulation in the legislation regarding the deletion of disciplinary penalties given to students of higher education institutions from the student conduct records. In this context, while this study discovers the negative consequences of the lack of a regulation in the legislation regarding the expungement of disciplinary penalties given to higher education institution students from the student conduct records, it will be clarified how this gap can be filled within the framework of the Ombudsman Institution's decision which is directly related to the main question of this article.

Key Words

Disciplinary Penalty • Student Conduct Record • Expungement • Personnel File • Gaps in Law

GİRİŞ

Üniversiteler, Anayasa'nın 130. maddesinin birinci fıkrasına göre, çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere kurulmuşlardır. Bu hizmetin akşamadan yürütülmesi ve kurumda düzenin sağlanması kamu hizmetinin sürekliliği ilkesi gereğince bir zorunluluktur. Kamu düzenini bozan öğrenci hakkında öngörülen disiplin cezası aracılığıyla da düzen bozucu eylemi bir daha yapmaması için uyarılmakta ve üniversitenin sunmuş

olduğu hizmetten faydalanan diğer öğrencilerin eğitim ve öğretim alma hakları korunmaktadır.

Yükseköğretim kurumuna kayıtlı öğrencilerin uyması gereken kurallar ve bu kurallara uyulmaması halinde verilebilecek disiplin cezaları, genel kanun niteliğindeki 2547 sayılı Kanun'un¹ 54. maddesinde düzenlenmiştir. Bu cezalar; "uyarma", "kınama", "bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırma", "bir veya iki yarıyıl için kurumdan uzaklaştırma" ve "yükseköğretim kurumundan çıkarma" şeklinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddede, ağırlığına göre disiplin cezalarına konu olabilecek eylemlere; disiplin cezası vermeye yetkili mercilere ve kısaca disiplin cezalarına ilişkin usul ve esaslara yer verilmiştir.² Aynı Kanun'un 65. maddesinin (a) fıkrasının (9) numaralı bendinde; öğrencilerin disiplin işlemleri, disiplin amirlerinin yetkileri ve disiplin kurullarının teşkili, disiplin kurullarının çalışması ve (11) numaralı bendinde ise öğrencilerin sicilleri ile ilgili hususların Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği ifade edilmiştir. Bu çerçevede, 25.04.1984 tarih ve 18382 sayılı Resmi Gazete'de Yükseköğretim Üst Kuruluşları ile Yükseköğretim Kurumları Sicil Yönetmeliği ile 18.08.2012 tarih ve 28388 sayılı Resmi

¹ RG 06.11.1981-17506.

² "Soruşturma, yetkiler ve cezalar: a. Yükseköğretim kurumları içinde veya dışında yükseköğretim öğrenciliği sıfatına, onur ve şerefine aykırı harekette bulunan, öğrenme ve öğretme hürriyetini, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kısıtlayan, kurumların sükün, huzur ve çalışma düzenini bozan, boykot, işgal ve engelleme gibi eylemlere katılan, bunları teşvik ve tahrik eden, yükseköğretim mensuplarının şeref ve haysiyetine veya şahıslarına tecavüz eden veya saygı dışı davranışlarda bulunan ve anarşik veya ideolojik olaylara katılan veya bu olayları tahrik ve teşvik eden öğrencilere; eylem başka bir suç oluşturursa bile ayrıca uyarma, kınama, bir haftadan bir aya kadar veya bir veya iki yarıyıl için kurumdan uzaklaştırma veya yükseköğretim kurumundan çıkarma cezaları verilir. b. Bir fakülte, enstitü veya yüksekokulun içinde veya dışında öğrencilerin işlemiş oldukları disiplin suçlarından dolayı soruşturma yapmaya ve doğrudan gerekli cezayı vermeye veya disiplin kuruluna sevk etmeye ilgili fakülte dekanı, enstitü veya yüksekokul müdürü yetkilidir. c. Disiplin soruşturmasına, olay öğrenilince derhal başlanılır ve soruşturma engeç onbeş gün içinde sonuçlandırılır. d. Hakkında kovuşturma yapılan öğrenciye sözlü veya yazılı savunma hakkı verilir. Tanınan süre içinde savunma yapmayan öğrenci bu hakkından vazgeçmiş sayılır. e. Disiplin cezaları, ilgili öğrenciye yazı ile bildirilir. Durum, öğrenciye burs veya kredi veren kuruluşa ve Yükseköğretim Kuruluna duyurulur. Yükseköğretim kurumundan çıkarma kararlarına karşı onbeş gün içinde üniversite yönetim kuruluna itiraz edilebilir. Cezalar öğrencinin dosyasına ve siciline işlenir. f. Bu maddeye göre yapılacak işlemler sırasında gerekirse öğrenciye, bağlı bulunduğu öğretim kuruluşunda, ilan yoluyla tebligat yapılabilir. g. Yükseköğretim kurumundan çıkarma kararı bütün yükseköğretim kurumlarına, Yükseköğretim Kurulu, emniyet makamları ve ilgili askerlik şubelerine bildirilir."

Gazete’ de Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği³ yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yükseköğretim kurumlarında görev yapmakta olan; memurlar hakkında 657 sayılı Kanun’da, öğretim elemanları hakkında ise 2547 sayılı Kanun’da öngörülen disiplin cezalarının belli şartlar altında özlük dosyasından silinmesine ilişkin hükümler bulunmaktadır. Ancak yükseköğretim kurumu öğrencilerine verilen disiplin cezalarının özlük dosyalarından silinmesine ilişkin bu sayılan Kanunlarda hüküm bulunmadığı gibi 2547 sayılı Kanun’un 65. maddesi uyarınca çıkarılan yönetmeliklerde de bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu noktada akıllara şöyle bir soru gelmektedir: *“Varsayalım ki hukuk kuralında bir şey hakkında hüküm vardır; ama aynı kuralda o şeyin dışındaki bir şey hakkında hüküm yoktur. Acaba böyle bir durumda, kuralda düzenlenmemiş şey hakkında, kuralda düzenlenen şeyeye bağlanan hüküm uygulanabilir mi?”*⁴ Bu cümlede geçen “bir şey ibaresinin yerine “disiplin cezalarının silinmesi” ibaresi getirildiğinde tam olarak çalışma konusuna kaynaklık eden soruna işaret edilmiş olunmaktadır. Mevzuattaki boşluk, Kamu Denetçiliği Kurumu kararına konu olmasıyla dikkatleri üzerine çekmiştir. Öğrencilik döneminde alınan disiplin cezasının özlük dosyasından silinmesine ilişkin idareye yapılan başvurunun reddedilmesi üzerine Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan başvuru sonucunda Kurum, öğrenciler hakkında tutulan sicillerin nasıl silineceği yönünde belirsizlik olmasını hukuka ve hakkaniyet aykırı bulmuştur. 2547 sayılı Kanun’da ve ilgili yönetmeliklerde öğrenciler hakkında verilen disiplin cezalarının özlük dosyalarından silinmesine ilişkin herhangi bir düzenleme olmadığından, Kamu Denetçiliği Kurumunun da tavsiye kararı dikkate alınarak 2547 sayılı Kanun hükümlerinin “kıyas” veya “evleviyet” yolu ile yükseköğretim kurumu öğrencileri hakkında uygulanabilirliğinin tartışılması gerekmektedir.

I) Hukuki Sorun ve Kamu Denetçiliği Kurumunun Görüşü

Yükseköğretim kurumu öğrencileri hakkında öngörülen disiplin cezalarına ve disiplin suçu teşkil eden eylemlere 2547 sayılı Kanun’un 54. maddesinde yer verilmiştir. Disiplin cezalarının hangi hallerde özlük dosyasından silineceği sorunu başta olmak üzere birçok önemli hususa

³ Bu Yönetmelik, 13.01.1985 tarih ve 18634 sayılı Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği’ni mülga etmiştir. (Mülga edilen Yönetmelik için bkz. <<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18634.pdf>>).

⁴ GÖZLER, Kemal, Hukuka Giriş, 17. Baskı, Bursa, Ekin Yayınevi, 2020, s. 366.

söz konusu maddede yer verilmemiş, kanun koyucunun bu boşlukların yönetmelik ile doldurulacağına işaret etmiştir. 2547 sayılı Kanun'un 65. maddesinin (a) fıkrasının (11) numaralı bendi gereğince, öğretim elemanları, memur ve diğer personel ile öğrencilerin sicilleri ile ilgili hususlar hakkında Yükseköğretim Kurulu tarafından Yükseköğretim Üst Kuruluşları ile Yükseköğretim Kurumları Sicil Yönetmeliği çıkarılmıştır. Bu Yönetmelik'te, öğrenci sicilleri ile tek düzenleme 10. maddede yer alan, "öğrencilerin öğrenimlerinin devamı sırasında aldıkları ödül ve cezalar sicil fişlerine işlenerek dosyasında saklanır" hükmüdür. Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan bir diğer yönetmelik, 2547 sayılı Kanun'un 65. maddesinin (a) fıkrasının (9) numaralı bendine dayanılarak hazırlanan Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'dir. Bu Yönetmelik'te, mevzuatta yer almayan fiiller hakkında da disiplin cezası verilebileceği ve disiplin suçunun tekrür etmesi halinde bir derece ağır cezanın uygulanacağı⁵ gibi öğrenciler bakımından ağırlaştırıcı hükümler öngörülmesi olmasına karşın öğrencilerin lehine bir uygulama olan disiplin cezalarının özlük dosyasından silinebilmesine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Kanun koyucunun öngördüğü şekilde bir düzenlemeden bahsedebilmek için öğrencilerin dosyasına işlenen disiplin cezalarına ilişkin bilgilerin ne şekilde ve ne kadar süre tutulacağına, ne zaman silineceğine ve disiplin cezasının silinmesinde hangi makamların yetkili olduğuna açıklık getirilmesi gerekmektedir.⁶ Sözü edilen yönetmeliklerde, öğrenciler hakkında uygulanacak disiplin cezalarının, disiplin cezalarını gerektiren disiplin suçlarının, disiplin soruşturmasında gözetilecek usul ve esasların düzenlendiği ancak disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşılmaktadır. Diğer yandan, öğretim elemanlarına verilecek disiplin cezalarının hangi

⁵ Yönetmeliğin disiplin suçunun tekrürü başlıklı 11. maddesinde: "Disiplin cezası verilmesine sebep olmuş bir eylemin tekrüründe bir derece ağır ceza uygulanır. Disiplin suçunun tekrürü halinde yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası verilemez." hükmü yer almaktadır.

⁶ ŞEN, Ersan, "Öğrenci Disiplin Cezalarının Silinmesi", 14.10.2015, <<https://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/1599421-ogrenci-disiplin-cezalarinin-silinmesi>>, E.T. 14.01.2022; Bu yöndeki açıklamalar için ayrıca bkz. BOULANGER, Özge Didem, "Disiplin Cezalarının Özlük Dosyalarından Silinmesi ve Cezalara İlişkin Bilgilerin Üçüncü Kişilere Verilmesi Meselesi", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Yıl: 13, S. 50, Nisan 2022, s. 228- 229.

koşullarda silinebileceğine ilişkin 2547 sayılı Kanun'un 53/G maddesinde de yükseköğretim öğrencilerinden bahsedilmediği görülmektedir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, kanun koyucunun birçok hususu 2547 sayılı Kanun'da düzenlemesine rağmen, disiplin cezasının silinmesine ilişkin düzenleme yapılmasını ilgili idareye bırakması bilinçli bir tercihtir. Yükseköğretim kurumu öğrencileri lisans eğitimleri boyunca yalnızca bir defa disiplin cezası almış olsalar dahi, bu disiplin cezasının silinmesi talebiyle mezun oldukları üniversitelere başvurduklarında mevzuatta hüküm bulunmadığından öğrencilerin taleplerine olumsuz yanıt verilmektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumu kararına konu olan olayda da Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanlığı tarafından öğrenciye sınavda kopya çekmeye teşebbüs ettiği gerekçesiyle uyarma cezası verilmiştir. Bu disiplin cezasının YÖKSİS ve öğrenci disiplin durum belgesine işlenmesi üzerine, başvurucu bir süre sonra kendisine verilen disiplin cezasının özlük dosyasından silinmesi talebiyle Üniversiteye başvuruda bulunmuştur. Üniversite Rektörlüğü vermiş olduğu cevabi yazıda; Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği ve Yükseköğretim Üst Kuruluşları ile Yükseköğretim Kurumları Sicil Yönetmeliği⁷ hükümlerine göre işlem yapıldığı vurgulanarak, başvurusunun talebinin reddedildiği ifade edilmiştir. Bunun üzerine öğrenci, Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nde disiplin cezalarının sicilden silinmesi hususunda bir süre veya şart öngörülmediğinden, bu yaratılan belirsizliğin giderilmesi ve öğrenci sicilleri ile ilgili düzenleme yapılması talebiyle Kamu Denetçiliği Kurumuna başvuruda bulunmuştur. Kurum, disiplin cezasının öğrenci disiplin durum belgesi ve YÖKSİS'e işlenmesiyle birlikte cezanın olumsuz etkisini başvuranın mezuniyeti sonrasında da sürdüreceğini göz önüne alarak, bu cezanın bir ömür boyu öğrencinin omuzlarına yüklenmesinin ölçülülük ilkesi açısından kabul edilebilir olmadığını ifade etmiştir. Sonuç olarak, öğrenci disiplin cezalarına ilişkin sicillerin tutulması ve belli konular çerçevesinde silinebilmesi hususlarında açık ve net düzenlemeler yapılması hususunda Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına tavsiyede bulunulmasına karar vermiştir.⁸ Kamu Denetçiliği Kurumunun anılan kararı ve üniversitelerin öğrencilere verilen disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesine ilişkin yaptıkları

⁷ RG 25.04.1984-18382.

⁸ KDK 2019/16150 B.N., 17.03.2020, < <https://kararlar.ombudsman.gov.tr/> >, 25.12.2021.

başvurular neticesinde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Hukuk Müşavirliğinin 17.07.2020 tarihli yazısıyla bu konuya açıklık getirilmiştir. Söz konusu yazıda üniversiteleri, öğrencinin durumuna ilişkin düzenlenen belgelerde (öğrenci belgesi, transkript vb.) öğrencilerin aldığı disiplin cezalarına yer vermemeleri gerektiği vurgulanmış, ancak mevzuata uygun olarak kurumların talepte bulunmaları halinde disiplin cezalarının bildirilmesi gerekliliği ifade edilmiştir.⁹

Başvurucunun da itirazında belirttiği üzere, adli suç ve cezalara ilişkin 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nda dahi suç işleyen kişilerin bu sıfatlarından kurtulmalarına yardımcı hükümlerin¹⁰ varlığı karşısında disiplin cezalarının öğrenci özlük dosyasından silinmesinin düzenlenmesinin gerekliliği haklar dengesi ve evleviyet kurallarına uygun düşecektir.¹¹ Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararına konu olan Rektörlüğün olumsuz cevabi yazısı aslında kendi içinde tutarlı görünse de içerik itibarıyla incelendiğinde mevzuattaki boşluğa işaret etmektedir. Bu kapsamda, 2547 sayılı Kanun'da öğretim elemanları hakkında verilen disiplin cezalarının özlük dosyasından silinebilmesine ilişkin düzenlemelerin kıyasen yükseköğretim kurumu öğrencileri bakımından uygulanabilirliğinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak öncelikle, yükseköğretim kurumu öğrencilerine verilen disiplin cezalarının disiplin hukukunun amacı bakımından incelenmesinde fayda vardır.

II) Disiplin Cezalarının Amacı

Disiplin, bir topluluğun amacını gerçekleştirebilmesi için bireyleri önceden belirlenmiş kurallara uymaya sevk eden kuvvet şeklinde tanımlanırken,¹² hukuki olarak disiplin kelimesi istenmeyen bir fiilin sonucunda uygulanan yaptırımı ifade etmek için kullanılır.¹³ Disiplin suçları

⁹ 17.07.2020 tarihli Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının Öğrenci Disiplin Cezaları Konulu Yazısı, <<https://cdn.bartın.edu.tr/oidb/c6736ae736a38d1ea0ef21155b4b5f7f/17.07.2020-tarihli-ogrenci-disiplin-cezaları-konulu-yok-yazisi.pdf>>, E.T. 14.01.2022.

¹⁰ 5352 sayılı Kanun'un Adli Sicil Bilgilerinin Silinmesi başlıklı 9. maddesinin birinci fıkrasında: “*Adli sicildeki bilgiler; a) Cezanın veya güvenlik tedbirinin infazının tamamlanması, b) Ceza mahkûmiyetini bütün sonuçlarıyla ortadan kaldıran şikayetten vazgeçme veya etkin pişmanlık, c) Ceza zamanaşımının dolması, d) Genel af, Halinde Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne silinerek, arşiv kayda alınır.*” hükmü yer almaktadır.

¹¹ ŞEN, “Öğrenci Disiplin Cezalarının Silinmesi”; BOULANGER, s. 236.

¹² GELEGEN, Taner, “Kamu Yönetimde Disiplin ve Disiplin Cezaları”, *Danıştay Dergisi*, Cumhuriyetin 50. Yılı Özel Sayı, 1973, s. 221.

¹³ SANCAKDAR, Oğuz, *Disiplin Yaptırımı Olarak Devlet Memuriyetinden Çıkarma*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2001, s. 119. Diğer tanımlar için bkz. IŞIKLAR, Celal,

ise genel olarak, “kamu hizmetinin, hizmetten yararlananlara düzenli ve verimli bir şekilde sunulması için kurum içi düzeni, disiplini ve hizmeti sunanların statüsünü düzenleyen normlara aykırı hal ve davranışlar” şeklinde ifade edilir.¹⁴ Kamu hizmetinin sürekli, düzenli, etkin ve hizmetin niteliğine uygun şekilde yerine getirilebilmesi için çalışma düzenini bozan davranışların önlenmesi ve gerektiğinde bu davranışların cezalandırılması gerekir.¹⁵ Disiplin cezaları, idarenin statüsel ilişki içinde olduğu memur, öğrenci veya kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu üyeleri gibi kişilere buldukları statünün kurallarına aykırı davranışları halinde uygulanan yaptırımlardır.¹⁶ Bu amaçla yasaklanan disiplin suçu teşkil eden eylemler sadece iç işleyişe ilişkin olmayıp, hizmetten yararlananları etkileyen eylemleri de kapsar. İdari makamlar kamu düzenini bozmaya yönelik ihlallerin ortaya çıkmasını önlemeye ve kamu hizmetinin en iyi şekilde yürütülmesini sağlamaya çalışır.¹⁷ Böylece idari makamlar kamu hizmetlerinin sürekli, düzenli ve güvenli yürütülmesini sağladıkları gibi devletin saygınlığını da korurlar.¹⁸ Bu sürecin bir parçası olan öğrencilerin, kamu hizmetinin düzenliliği ve sürekliliği ilkeleri gereğince eğitim-öğretim düzenini bozan davranışlarının cezalandırılması gerekebilir. Nihayetinde öğrenciler, öğrencilik statüsüne girmekle sınırları önceden

Teoride ve Uygulamada Kamu Disiplin Yaptırımları, Ankara, Adalet Yayınevi, 2019, s. 50-51; ÇAĞLAYAN, Ramazan, İdare Hukuku, 6. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2018, s. 525-526; ATAY, Ender Ethem, İdare Hukuku, 6. Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, s. 934.

¹⁴ AKYILMAZ, Bahtiyar, “Anayasal Esaslar Çerçevesinde Kamu Personeli Disiplin Hukuku ve Uygulamadaki Sorunlar”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 6, S. 2, Haziran-Aralık 2002, s. 242.

¹⁵ KAYA, Cemil, “Memur Disiplin Suç ve Cezalarında ve Disiplin Soruşturmasına Hâkim Olan Temel İlkeler”, Amme İdaresi Dergisi, C. 38, S. 2, 2005, s. 61-62; ASLAN, Zehreddin /ALTINDAĞ, Halil, Memurların Disiplin Ceza Soruşturması (2547 sayılı Kanun Kapsamında Çalışanların Disiplin ve Ceza Soruşturması Dahil), Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2020, s. 25.

¹⁶ KAMAN KARAN, Nur, Devlet Memurluğunun Sona Ermesi, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2003, s. 95; ULUSOY, Ali Dursun, İdari Yaptırımlar, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2013, s. 149.

¹⁷ ÇİFTÇİOĞLU, Cengiz Topel, “2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununa Göre Hâkim ve Savcılar Disiplin Soruşturmaları”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 13, S. 1, 2011, s. 131-132.

¹⁸ Danıştay 10. D. 05.04.1988, E 1987/487, K. 1988/576, Danıştay Dergisi, Sayı: 72-73, 1989, s. 658.

belirlenmiş ödev ve sorumlulukları yerine getirmekle ve bazı yasakları ihlal etmemekle yükümlü hale gelmektedirler.

Bu kapsamda, eğitim ve öğretim kurumlarında düzenin korunması ve yürütülen hizmetin daha düzgün işlemesi adına yükseköğretim kurumundan hizmet alanlara disiplin cezası verilmesi öngörülmüştür.¹⁹ Disiplin cezaları, idarenin ağır ve zedeleyici işlemlerinin çekirdeğini oluşturur.²⁰ Cezanın, disiplin suçu sayılan hal veya davranışı gerçekleştiren öğrenciye uygulanmasıyla yükseköğretim kurumu içinde huzur, sükûn ve disiplinin sağlandığı, bu şekilde eğitim ve öğretim faaliyetleri ile bağdaşmayan, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürütülmesine engel olan fiil ve davranışların önlenmesinin amaçlandığı ifade edilir.²¹ Bu noktada disiplin cezalarının bir yaptırım mı yoksa bir eğitim aracı olarak mı değerlendirilmesi gerektiğine açıklık getirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.²²

Disiplinin amacının ne olması gerektiği hususunda iki yaklaşım vardır. Bunlar; disipline bastırıcı işlev yükleyen, sert ve şiddetli yaptırımlarla bunu destekleyen “otokratik disiplin” ve disipline yapıcı işlev yükleyen “demokratik disiplin” anlayışdır.²³ Otokratik disiplin anlayışında, yaptırımların sert ve şiddetli olması öngörülmekteyken, demokratik disipline yapıcı bir anlayış hâkimdir.²⁴ Otokratik disiplin korkuya dayanan bir modeldir. Bu disiplin türünde kişilerin davranışlarını kontrol eden kuvvet dışarıdan gelmekte ve astlar üzerinde istenmeyen bir baskı olarak kendini göstermektedir. Kişi sürekli kontrol altındadır. Sürekli ve yakın kontrol altında olması disiplin yaptırımına tabi olan kişilerin huzursuzluğunu arttırır. Bu haliyle, disiplin cezaları sert ve şiddetli bir yaptırıma dönüşür.²⁵ 657 sayılı Kanun bu ayrıma göre değerlendirildiğinde, Kanun’daki “amir”, “uyulma zorunluluğu” ve “yasaklamak” gibi

¹⁹ ULUSOY, s. 169.

²⁰ AKILLIOĞLU, Tekin, Yönetim Önünde Savunma Hakkı, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları No: 206, Ankara, 1983, s. 169; AKYILMAZ, s. 243.

²¹ Danıştay 8. D. 09.05.2016, E. 2012/9483, K. 2016/4594, Danıştay Savcısı Düşüncesi, <<https://idari.adu.edu.tr/hukukmusavirligi/webfolders/private/20210415143124-7M1Q9EK2MAHKEMEKRAR-000063362114252418218761.pdf>>, E.T. 12.02.2022.

²² SANCAKDAR, s. 121- s. 147-148.

²³ SANCAKDAR, s. 121-122; IŞIKLAR, s. 52. Bu ayrımı benimseyen Gelegen ayrıca, demokratik disiplin anlayışının düzeltici ve öğretici yanına dikkat çekmektedir (GELEGEN, s. 222-223).

²⁴ SANCAKDAR, s. 121-122; IŞIKLAR, s. 52.

²⁵ GELEGEN, s. 222.

terimlerin otokratik disiplini,²⁶ kamu görevlilerine verilen disiplin cezalarının Kanun'da belirtilen süreler içerisinde herhangi bir disiplin suçu işlenmediği takdirde silinebileceğinin öngörülmesi ise yapıcı yaklaşımı yansıttığı ifade edilmektedir.²⁷

Modern hukuk devletlerinde artık disiplin cezalarıyla kurum düzeni ve devletin saygınlığını korku ve baskı yaratmak suretiyle değil; cezanın muhatabını eğiterek, düzelterek veya inandırarak koruma anlayışı hâkimdir.²⁸ Günümüzde "disiplin" olarak adlandırılan cezalandırıcı davranış şeklinin giderek etkisini kaybettiği, en iyi kontrolün kişinin kendi benliğinde gelişmesi gerektiği görüşünün kabul görmeye başladığı ifade ediliyorsa da,²⁹ yükseköğretim kurumu öğrencileri bakımından bu yaklaşımın kabul gördüğünü söylemek pek mümkün değildir. Zira disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesine ilişkin bir düzenleme yapılmamış olması sebebiyle, yükseköğretim de disiplinin bir eğitim aracı olduğu yaklaşımından uzaklaşıldığı sonucuna ulaşılabilir.

Ceza yaptırımı ve disiplin yaptırımı birbirinden ayrı olmakla birlikte,³⁰ ceza hukukuna en fazla yaklaşan idari yaptırım türünün disiplin cezaları olduğu ifade edilir.³¹ Bu sebeple, disiplin yaptırımına açıklık getirilirken ceza yaptırımına ilişkin ilkelerden faydalanılmaktadır.³² Disiplin kelimesi kullanıldığında akla nasıl yaptırım kavramı geliyorsa, suç

²⁶ SANCAKDAR, s. 122.

²⁷ ÖRÜCÜ, Esin, "Disiplin Cezaları 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Sistemi", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. XXXII, S. 2-4, 1966, s. 787; SANCAKDAR, s. 122.

²⁸ AKYILMAZ, s. 243; Benzer açıklamalar için bkz. IŞIKLAR, s. 96.

²⁹ ÖRÜCÜ, s. 783.

³⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. ÖRÜCÜ, s. 796-798; ÇAĞLAYAN, s. 527-528; ASLAN/ALTINDAĞ, s. 26-27; ATAY, s. 935-936.

³¹ KAMAN KARAN, s. 95.

³² Doktrinde, "suç ve cezalara ilişkin temel ilkelerden olan; cezaların şahsiliği ilkesi, kanunilik ilkesi, savunma hakkının verilmesi ilkesi, soruşturmanın gizliliği ilkesi, hukuka aykırı delil yasağı ve bir fiilden dolayı bir kez cezalandırma" gibi ilkelerin disiplin suç ve cezaları bakımından da geçerli olduğu ifade edilmektedir. (ÖZTÜRK, İlhami/ SÜMER, Arif Emre, "Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Yükseköğretim Öğrencileri Disiplin Rejiminin Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 27, S. 2, Aralık 2021, s. 1044). Ayrıca bkz. AKYILMAZ, Bahtiyar/SEZGİNER, Murat /KAYA, Cemil, Türk İdare Hukuku, 14. Baskı, Ankara, Savaş Yayınevi, 2021, s. 72; ÇAĞLAYAN, s. 531-538.

kavramı kullanıldığında da ceza yaptırımı akla gelmektedir.³³ Disiplin yaptırımı ile kamu hizmetinin en iyi şekilde sunulması amaçlanırken, ceza yaptırımlarına toplumsal düzenin sağlanması düşüncesi hâkimdir.³⁴

Suç işleyen kişinin cezalandırılması gerektiğine şüphe olmamakla birlikte, cezanın amacının ne olması gerektiği yönünde farklı yaklaşımlar bulunmaktadır.³⁵ Gelecekte suç işlenmesinin önlemesi ve gerçekleştirilen kötülüğün ödettirilmesi amaçlarının bir arada gerçekleşmesinin öngörüldüğü karma görüş doktrinde kabul gören anlayıştır.³⁶ Bugün gelinen noktada, cezanın tek bir amacı olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu bağlamda cezanın amacı, toplumun suçtan korunması ve potansiyel suçluların caydırılması olduğu kadar cezanın failinin ıslah edilerek topluma kazandırılmasıdır.³⁷ 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu, bu sayılan amaçların gerçekleştirilmesine hizmet etmektedir. Bu Kanunda, kişiler hakkında kesinleşen ceza ve güvenlik tedbirlerinin adli sicile kaydedilmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.³⁸ 5352 sayılı Kanun'un 4. maddesinde, Türk mahkemeleri tarafından vatandaş veya yabancı hakkında verilmiş ve kesinleşmiş mahkûmiyet hükümlerinin adlî sicile kaydedileceği ifade edilmiş, 12. maddesinde ise adli sicil ve arşiv bilgilerinin hangi hallerde silineceğine açıklık getirilmiştir.³⁹ Bu düzenlemelere bakıldığında adli

³³ BACAŞIZ, Pınar, "Cezalandırma ve Topluma Yeniden Kazandırma", Hakan Pekcanitez'e Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 18, Özel Sayı, 2014, s. 4917.

³⁴ ÇAĞLAYAN, s. 528.

³⁵ Cezanın amacının ne olduğu konusundaki görüşler, mutlak teoriler (kefaret teorisi ve adalet teorisi), nisbi teoriler (özel önleme teorisi ve genel önleme teorisi) ve karma teori çerçevesinde incelenmektedir. (CENTEL, Nur, "Cezanın Amacı ve Belirlenmesi", Prof. Dr. Turhan Tufan Yüce'ye Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir, 2001, s. 337-348; TOPÇU, Namık Kemal /CAN, Neslihan, "Örgüt Suçlarından Mahkûm Olan Öğrencilerin Yükseköğretim Kurumundan Çıkarılmasının Cezaların İnfazının Amacı ve Eğitim Hakkı Bağlamında Değerlendirilmesi", Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIX, 2022/1, s. 293-295).

³⁶ CENTEL, s. 356; TOPÇU/CAN, s. 296.

³⁷ CENTEL, s. 356, s. 371.

³⁸ "Bu Kanun, kesinleşmiş ceza ve güvenlik tedbirlerine mahkûmiyete ilişkin bilgilerin otomatik işleme tâbi bir sistem kullanılarak toplanmasına, sınıflandırılmasına, değerlendirilmesine, muhafaza edilmesine ve gerektiğinde en seri ve sağlıklı biçimde ilgililere bildirilmesine dair usul ve esasları" belirlemek amacıyla çıkarılmıştır. (5352 sayılı Adli Sicil Kanunu md. 1, RG 01.06.2005-25832).

³⁹ "a) İlgilinin ölümü üzerine, b) Anayasanın 76 ncı maddesi ile Türk Ceza Kanunu dışındaki kanunlarda bir hak yoksunluğuna neden olan mahkûmiyetler bakımından kaydın arşive

sicil ve arşiv bilgilerinin kişinin ölümü veya cezanın affa uğraması beklenmeksizin belirli bir süre geçtikten sonra kayıtlardan silinebileceği anlaşılmaktadır.⁴⁰ Ceza veya güvenlik tedbirinin adli sicile kaydedilmesi ile birlikte bu bilgiler sicilde kayıtlı olduğu süre boyunca, suç işleyen kişinin belli bir haktan yararlanması veya yetki kullanması sınırlanmaktadır.⁴¹ Böylece suç işleyen kişi, aslında işlemiş olduğu suçun kefaretinin ödemeye devam etmektedir. Bu yoksunluk kişinin hayatı boyunca devam etmekte, anılan Kanun'da belirlenen süreler geçtikte sonra sicile kaydedilen ceza veya güvenlik tedbiri suç işleyen kişinin tekrar topluma kazandırılması amacıyla yönelik olarak adli sicilden silinmektedir.⁴²

Adli Sicil Kanunu'nun 4. ve 5. maddeleri birlikte değerlendirildiğinde disiplin cezaları adli sicile kaydedilmediğinden, cezaların 5352 sayılı Kanun uyarınca silinmesi mümkün değildir. Disiplin cezalarının, adli cezaların bile sonradan silinmesinin öngörüldüğü adli sicile kaydedilmesi disiplin yaptırımına maruz kalan öğrencilerin lehine bir durum olarak ifade edilmektedir. Ancak diğer yandan, Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği uyarınca disiplin cezalarının öğrencinin özlük dosyasına işlendiği ve özlük dosyasına işlenen cezaların silinmesi hakkında herhangi bir hüküm olmamasının da öğrenciler bakımından aleyhe sonuçlar doğurduğu hususunun göz ardı edilmemesi gerekir. Bu karşılaştırmadan, öğrencilere verilen disiplin cezalarının adli sicile işlenmesi gerektiği yönünde zorlama bir yorum yapılmamalıdır. Burada ifade edilmeye çalışılan şey, disiplin yaptırımına kıyasla daha ağır sonuçları olsa da ceza yaptırımının dahi adli sicile işlenmesi sonrasında silinmesi

alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren; 1. Yasaklanmış hakların geri verilmesi kararı alınması koşuluyla onbeş yıl geçmesiyle, 2. Yasaklanmış hakların geri verilmesi kararı alınması koşulu aranmaksızın otuz yıl geçmesiyle, c) Diğer mahkûmiyetler bakımından kayıtlı arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren beş yıl geçmesiyle, tamamen silinir. (2) Fiilin kanunla suç olmaktan çıkarılması halinde, bu suçtan mahkûmiyete ilişkin adli sicil ve arşiv kayıtları, talep aranmaksızın tamamen silinir. (3) Kanun yararına bozma veya yargılamanın yenilenmesi sonucunda verilen beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararının kesinleşmesi halinde, önceki mahkûmiyet kararına ilişkin adli sicil ve arşiv kaydı tamamen silinir. (4) Akıl hastalığı nedeniyle hükmedilen güvenlik tedbirlerine ilişkin kayıtlar, infazının tamamlanmasıyla tamamen silinir."

⁴⁰ Benzer hükümler için bkz. Adli Sicil Yönetmeliği md. 11 ve 13.

⁴¹ ŞEN, Ersan, "Adli Sicil Kaydı", 07.10.2015, <<https://sen.av.tr/tr/makale/adli-sicil-kaydi>>, E. T. 13.03.2022.

⁴² Adli Sicil Kanunu 10. madde gerekçesi (Lexpera İçtihat Bankası, <[https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/gerekceler/adli-sicil-kanunu-madde-gerekceleri/1](https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/gerekceler/adli-sicil-kanunu-madde-gerekceleri/1>)>).

hakkında emredici normların bulunmasına karşın, öğrencilerin aldığı disiplin cezalarının silinmesine ilişkin bir düzenlemenin olmamasının doğurduğu çelişkili durumun varlığıdır.

Ceza yaptırımını uygulanmasının bireyin sosyal hayatına tesiri olduğu gibi⁴³ yükseköğretim öğrencilerine verilen disiplin cezalarının da öğrencinin eğitim hayatına etkisi olacağı muhakkaktır. Disiplin yaptırımını, emir verme gücünü kuvvetlendirmek, otoriteden sapmaları kontrol edebilmek ve uyumu sağlayabilmek için öngörülmüştür.⁴⁴ Disiplin cezasının verilmesiyle bu kuvvetin yaptırımın muhatabı öğrenci bakımından “yoksunluk”, disiplin yaptırımına maruz kalmamış diğer öğrenciler bakımından “caydırıcılık” şeklinde etkisini göstermesi beklenir. Ceza yaptırımlarının çoğu zaman disiplin cezalarına göre muhatabı üzerinde daha ciddi sonuçlar doğurduğuna şüphe yoktur. Ancak kişiler üzerinde normları ve yaptırımları ile ciddi sonuçları olan bir alanın muhatabının cezalandırılırken bile topluma yeniden kazandırılmasının üzerinde durulurken öğrencilerin bu anlayıştan uzak tutulması büyük bir çelişkidir. Kanaatimizce bunun sebebi, disiplin cezalarının, öğrencilerin eğitim ve öğretim hayatları hatta eğitim hayatı sonrasındaki etkileri hakkında bir farkındalığın olmamasıdır. Bu bağlamda, bir sonraki başlıkta disiplin cezalarının öğrencilik statüsü üzerindeki etkisinden bahsedilecektir.

III) Disiplin Cezalarının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri

Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nin 4. ve 9. maddeleri arasında öğrencilere verilebilecek disiplin cezaları “uyarma”, “kınama”, “bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırma”, “bir veya iki yarıyıl için kurumdan uzaklaştırma” ve “yükseköğretim kurumundan çıkarma” şeklinde düzenlenmiştir. “Yükseköğretim kurumu yetkililerince sorulan hususları haklı bir sebep olmadan zamanında cevaplandırılmak”, “yükseköğretim kurumu yetkililerince tespit edilen yerler dışında ilan asmak” veya “yükseköğretim kurumunun izniyle asılmış duyuruları, program ve benzerlerini koparmak, yırtmak, değiştirmek, karalamak veya kirletmek” uyarma cezasını gerektiren eylemler olarak sayılmıştır. Bu eylemlere baktığında bunların, öğrenciler tarafından sıklıkla yapılan ve çoğu zaman disiplin suçu olduğunun tahmin edilmesi mümkün olmayan basit fiiller olduğu görülmektedir. Hatta diğer disiplin cezalarına konu olan eylemlerin bazılarının ise soruşturmacının veya disiplin amirinin bakış açısına

⁴³ ÖRÜCÜ, s. 798.

⁴⁴ ÖRÜCÜ, s. 785.

göre değişiklik gösterecek şekilde düzenlendiği ifade edilebilir.⁴⁵ Zaten Yönetmeliğin 10. maddesinde uyarma ve kınama cezası verilmesini gerektiren eylemlere nitelik ve ağırlıkları itibarıyla benzer eylemlerde bulunanlara da aynı türden disiplin cezaları verilebileceğinin açıkça düzenlenmesi suretiyle, uyarma ve kınama cezasına konu olan eylemlerin belirlenmesinde öğrenciler arasında eşitsizliklere sebep olabilecek şekilde üniversitelere geniş takdir yetkisi verildiği görülür. Bu durumda aynı eylemleri gerçekleştiren öğrencilerin farklı disiplin cezası almaları hatta birinin disiplin cezası alırken diğerinin almaması durumu söz konusu olabilir.

Diğer yandan, aynı disiplin cezası bile öğrenciler üzerinde farklı sonuçlar doğurabilir. Örneğin, uzaklaştırma cezası etkisini, öğrencinin kayıtlı olduğu üniversitenin yıllık ya da dönemlik ders vermesine bağlı olarak farklı şekillerde gösterebilir. Derslerin yıllık olduğu bir fakültede okuyan öğrencinin ikinci yarıyılın başında iki yarıyıl uzaklaştırma cezası alması durumunda bir sonraki eğitim ve öğretim döneminde vize sınavlarına da giremeyeceği için okulunun üç yarıyıl hatta dört yarıyıl uzaması mümkündür.⁴⁶ Ayrıca, uzaklaştırma cezası alan öğrencilerin; Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumundan aldıkları burs ve öğrenim kredisinin kesilmesi bir yana dernek, vakıf veya diğer kurumlardan aldıkları bursların da kesildiği ve hatta kaldıkları yurtlardan süresiz olarak çıkarıldıklarına dair haberler basında yer almaktadır.⁴⁷

Öğrencilerin yükseköğretim kurumunun disiplinini bozan eylemleri sebebiyle aldığı cezanın yanı sıra üniversiteler disiplin cezası alan öğrenciye ek bazı yaptırımlar uygulamaktadırlar. Örneğin, Kırıkkale Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesinin sayfasında yer alan sıkça sorulan sorulara Öğrenci Daire Başkanlığı tarafından verilen cevapların birinde, disiplin cezası alarak okuldan uzaklaştırılan öğrencilerin lisans programına kayıtlı iken ön lisans diploması almasının mümkün olmadığı

⁴⁵ Bu yöndeki açıklamalar için bkz. OKUYUCU ERGİN, Güneş/BAŞ, Eylem “Yükseköğretim Kurumu Öğrenci Disiplin Suçları, Cezaları ve Soruşturmalarına İlişkin Bazı Değerlendirmeler”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 27, S. 1, Haziran, 2021, s. 34-37.

⁴⁶ OKUYUCU ERGİN/BAŞ, s. 38-39.

⁴⁷ İlgili haber için bkz. Öğrenci Soruşturmasında Bunlara Dikkat Edin, <<https://www.memurlar.net/haber/438088/ogrenci-sorusturmasinda-bunlara-dikkat.html>>, E. T. 02.03.2022.

ifade edilmektedir.⁴⁸ Kırıkkale Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin⁴⁹ 39. maddesinde, “*öğrenimlerini normal süresi içinde tamamlayan ve disiplin cezası almamış öğrencilerden; genel not ortalamaları 3.00-3.49 arasında olanlara ONUR, 3.50-4.00 arasında olanlara YÜKSEK ONUR belgesi verilir ve durumları diplomalarında belirtilir*” hükmü yer almaktadır. Bu haliyle, öğrenim hayatı boyunca sadece uyarma cezası almış bir öğrencinin not ortalaması yüksek olsa dahi onur belgesi veya yüksek onur belgesi alması mümkün değildir.⁵⁰ Bazı üniversiteler yatay geçiş yapılabilmesi için öğrenciden disiplin cezası almadığına dair bir belge talep etmektedirler.⁵¹ Yükseköğretim Kurulunca çıkarılan Yükseköğretim Kurumlarında Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Programlar Arasında Geçiş, Çift Anadal, Yan Dal ile Kurumlar Arası Kredi Transferi Yapılması Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin 7. maddesinin ikinci fıkrasında, bu Yönetmelikteki şartlara ilave olarak yatay geçiş başvurularının değerlendirilmesinde üniversite senatolarınca ayrıca kriter belirlenebileceğine ilişkin düzenleme yer almaktadır.⁵² Bu düzenleme uyarınca birçok üniversitede disiplin cezası almamış olmak yatay geçiş yapabilmeyen bir koşulu⁵³ olarak kabul edilmiştir.

⁴⁸ Sıkça Sorulan Sorular, <<https://iibf.klu.edu.tr/Sayfalar/15774-sikca-sorulan-sorular.klu?sira=806>>, E. T. 02.03.2022.

⁴⁹ RG 26.07.2020-31197.

⁵⁰ Benzer şekilde disiplin cezası almamış olmak Yalova Üniversitesi Lisans Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin (RG 08.10.2010-27723) 24. maddesinde onur öğrencisi olmanın ve 33. maddesinde de yüksek onur öğrencisi olmanın bir şartı olarak öngörülmüştür. İstanbul Üniversitesi Önlisans ve Lisans Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin (21.09.2010-27706) 34. maddesinde disiplin cezası almamış olmak onur ve yüksek onur öğrencisi olmanın bir şartı olarak öngörülmemişken, mezun durumdaki öğrencilerin mezuniyet başarı sıralamasına girebilmeleri için disiplin cezası almamış olmak şart olarak öngörülmüştür. (İstanbul Üniversitesi Önlisans ve Lisans Mezunlarının Başarı Sıralamasının Tespitine İlişkin Usul ve Esaslar md. 5, <https://cdn.istanbul.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=onlisans-ve-lisans-mezunlarinin-basari-siralamasina-dair_637069191794967434.pdf>, E. T. 02.03.2022).

⁵¹ Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, <<https://www.mku.edu.tr/files/6af638da-1e68-4c43-891e-6f35a7f99bb1.pdf>>; Uşak Üniversitesi, <<https://ogrenci.usak.edu.tr/menu/3206>>; Anadolu Üniversitesi, <https://www.anadolu.edu.tr/uploads/abp/duyuru/152_1437651016.pdf>, E. T. 02.03.2022.

⁵² RG 20.04.2010- 27561.

⁵³ Kırıkkale Üniversitesinin Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönergesi'nin 19. maddesinin ikinci fıkrasında kurumlar arası yatay geçiş, 18. maddesinin ikinci fıkrasında kurum içi yatay geçiş yapılabilmesi öğrencinin disiplin cezası almamış olması şartına bağlanmıştır. <<https://panel.kku.edu.tr/Content/oidb/kanun/yenimevz>>

Yükseköğretim kurumu öğrencilerine verilen disiplin cezalarının etkisini öğrencilik dönemi sona erdikten sonra da görmek mümkündür. Marmara Üniversitesi Özel Öğrencilik Yönergesi'nin 4. maddesine göre, Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği kapsamında disiplin cezası almamış olmak lisansüstü düzeyde özel öğrenci olmak için öngörülen şartlar arasında sayılmıştır.⁵⁴ Disiplin cezalarının öğrenci üzerindeki tüm bu sayılan somut etkileri dışında öğrencilik statüsü sona erdikten sonra dahi dolaylı etkileri de bulunur. Örneğin, hukuk fakültesi öğrencilerinin hâkimlik ve savcılık sınavı sonrası girecekleri mülakatlarda veya diğer meslek gruplarında KPSS sonrası kurumlarca yapılan mülakatlarda, öğrencilik döneminde almış oldukları disiplin cezalarının nihai değerlendirme yapılırken dikkate alınabileceği yönünde yaygın kanaat oluşmuştur.

Özetle, yükseköğretimde disiplin ve güvenliğin sağlanması için öğrenciler hakkında disiplin tedbirlerinin uygulanması idarenin takdir

uat/K%C3%9C%20%C3%96n%20Lisans%20ve%20Lisans%20E%C4%9Fitim-%C3%96%C4%9Fretim%20Y%C3%B6nergesi%2013.pdf). Anadolu Üniversitesi Önlisans ve Lisans Programlarına Yatay Geçiş, Programlar Arası Yatay Geçiş, Dikey Geçiş, Çift Anadal ve Yandal Programları ile Değişim Programlarında Öğrencilik, Özel Öğrencilik, Eşzamanlı Öğrenimde Öğrencilik, Ders Transferi ve Dersten Çekilme Usul ve Esaslarına İlişkin Yönerge'nin 8. maddesinde disiplin cezası almamış olmak kurum içi yatay geçiş yapabilme şartı olarak öngörülmüştür. (<<https://www.anadolu.edu.tr/uploads/anadolu/ckfinder/web/files/ogrenci-isleri/onlisans-ve-lisans-programlarina-yatay-gecis-programlar-arası-yatay-gecis-dikey-gecis-cift-yonergesi.pdf>>). İstanbul Üniversitesi Kurum İçi ve Kurumlar Arası Yatay Geçiş Esaslarına İlişkin Yönerge'nin 11. maddesinde disiplin cezası almamış olmak kurumlar arası yatay geçiş yapabilmenin bir şartı olarak öngörülmüştür. Görüldüğü üzere birçok üniversitede uyarma cezası alınmış olması halinde dahi yatay geçiş yapılması mümkün değilken, Ankara Üniversitesi uyarma cezasını almış olmanın yatay geçiş yapmaya engel olmayacağını düzenlemiştir. (Ankara Üniversitesi Yatay Geçiş İlkeleri, <<http://oidb.ankara.edu.tr/files/2016/08/Yatay-Ge%C3%A7i%C5%9F-%C4%B0lkeleri.pdf>>, E. T. 12.02.2022). Bu haliyle, yatay geçiş şartlarının kanunla sınırı çizilmeden bu hususta üniversitelere geniş takdir yetkisi tanınması hâlihazırda adaletsiz uygulamalara sebep olmuştur.

⁵⁴ Ayrıca bkz. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Özel Öğrenci Yönergesi md. 5, <https://www.sbu.edu.tr/FileFolder/Dosyalar/eb408a43/2019_4/ozelogrenciyonergesi-0bf486ac.pdf>; Yüksek İhtisas Üniversitesi Özel Öğrenci Yönergesi md. 10, <https://yuksekihtisasuniversitesi.edu.tr/uploads/docs/mevzuat/1613554156_ozelogrenciyonergesi.pdf>; Malatya Turgut Özal Üniversitesi Özel Öğrenci Yönergesi md. 7, <<https://ozal.edu.tr/wp-content/uploads/sites/78/2020/03/%C3%96zel-%C3%96%C4%9Frenci-Y%C3%B6nergesi-1.pdf>>, E. T. 13.03.2022.

alanı içinde olup makul ve kabul edilebilir bir tedbir⁵⁵ olarak kabul edilse de, bu tedbirin orantılı ve amacını gerçekleştirmeye elverişli olup olmadığına ayrıca dikkat etmek gerekir.⁵⁶ Öğrenci, eğitim hayatının başında biraz da yaşının vermiş olduğu tecrübesizlik ile en hafif disiplin cezasını almış olsa dahi öğrencilik statüsünden kaynaklanan birçok imkândan yararlanamaz hale gelmektedir. Bu yoksunlukların öğrenci tarafından önceden öngörülmesi mümkün değildir. Öğrenciler hakkında öngörülen disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesine ilişkin bir düzenlemenin varlığı, ihtiyaçtan öte bir zorunluluk olduğundan mevzuattaki boşluğun öğrenciler lehine nasıl doldurulacağı yönünde bir değerlendirmenin yapılması gerekmektedir.

IV) 2547 sayılı Kanun'un Disiplin Cezalarının Silinmesine İlişkin Hükümlerinin Yükseköğretim Öğrencileri Bakımından Uygulanabilirliği

Yükseköğretim kurumu öğrencileri hakkında da emredici hükümlerin bulunduğu 2547 sayılı Kanun'un 53/G maddesine göre, öğretim elemanlarına verilen disiplin cezaları ilgililerin özlük dosyalarında saklanmaktadır. Bu madde kapsamında öğretim elemanı, hakkında uyurma ve kınama cezalarının uygulanmasından itibaren beş yıl, aylıktan veya ücretten kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme cezalarının uygulanmasından itibaren on yıl sonra atamaya yetkili amire başvurarak verilmiş olan cezaların özlük dosyasından silinmesi talep edebilmektedir. İlgilinin, bu süreler içerisindeki davranışları, isteğini haklı kılacak nitelikte görülürse, talep yerine getirilmektedir. 2547 sayılı Kanun'da düzenlenmeyen hususlarla ilgili olarak sıklıkla kendisine atıf yapılan genel kanun niteliğindeki 657 sayılı Kanun'da da disiplin cezası almış kişilerin, cezaları uygulandıktan sonra belirli süreler geçmesi ile birlikte talep etmeleri ve taleplerinin uygun görülmesi

⁵⁵ AYM İdris İsen, B. No: 2013/7171, 13/4/2016, § 77; AYM Selçuk Taşdemir, B. No: 2013/7860, 3/3/2016, § 95.

⁵⁶ Polis akademisinde sivil öğrencilerin tabi olduğu disiplin rejimine nazaran daha katı bir disiplin ve cezalandırma sisteminin olduğu ifade ediliyor olsa da Polis Akademisi Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nde, "içinde bulunduğu akademik yılda işlediği fiillerden dolayı beş (5) veya daha aşağı ceza puanı alan ve derslerinde başarılı olup sınıfını geçen öğrencilerden, bir sonraki yıl disiplin suçu işlemeyenlerin aldığı bu ceza puanları ilgilinin müracaatı aranmaksızın tamamen sicilden silinir ve bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar." hükmü yer almaktadır. (md. 12/5).

halinde disiplin cezalarının silinebileceği düzenlenmiştir.⁵⁷ Ancak çalışmanın başında da ifade edildiği gibi yükseköğretim kurumu öğrencilerine verilen disiplin cezalarının işlendiği özlük dosyasından silinmesine ilişkin bir düzenleme mevzuatta bulunmadığından, oluşan mağduriyetleri gidermek adına 2547 sayılı Kanun'da yer alan disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesine ilişkin hükmün kıyasen uygulanıp uygulanmayacağına incelenmesi gerekmektedir.

Bilindiği üzere, bir hukuki sorun hakkında yasada bir kural bulunmaması durumunda kanun boşluğunun varlığından söz edilir.⁵⁸ Kanun boşluğu, önceden öngörülmesi mümkün olmayan ekonomik ve sosyal gelişmelerin yaşanması, değer yargılarında değişikliklerin yaşanması veya boşluk olarak nitelendirilen düzenlemenin kanun koyucunun gözünden kaçması gibi hallerde ortaya çıkabilir.⁵⁹ Bu olasılıkların yanı sıra kanun koyucu, mevzuat yazım aşamasında bazı konularla ilgili düzenleme yapmayabilir ya da gelecekte ortaya çıkabilecek hususları da kapsayacak şekilde düzenlemenin ucunu açık bırakabilir.⁶⁰ Kimi zaman da sosyal sorunlar hukuki bir probleme dönüşmediği için konu ile ilgili bir düzenleme yapmaktan kaçınılması ve sorunun çözümünün doktrine veya yargı organına bırakılması mümkündür.⁶¹

⁵⁷ 133. maddesinin birinci fıkrasında: “Disiplin cezaları memurun özlük dosyasına işlenir. Devlet memurluğundan çıkarma cezasından başka bir disiplin cezasına çarptırılmış olan memur uyarma ve kinama cezalarının uygulanmasından 5 sene, diğer cezaların uygulanmasından 10 sene sonra atamaya yetkili amire başvurarak, verilmiş olan cezalarının özlük dosyasından silinmesini isteyebilir. İlgilinin yukarıdaki fıkarda yazılı süreler içerisindeki sicilinde mevcut belgelerle kanıtlanan tutum ve davranışları ile meslekteki başarısı, isteğini haklı kılabilecek nitelikte görülürse, disiplin cezasının silinmesine karar verilir ve sicil dosyasındaki disiplin bölümü çıkarılarak yenisi düzenlenir.” hükmü yer almaktadır.

⁵⁸ GÖZÜBÜYÜK, Şeref, Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, 35. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, s. 77; IŞIKTAÇ, Yasemin/METİN, Sevtap, Hukuk Metodolojisi, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2021, s. 227. Bu noktada kanun boşluğu ve hukuk boşluğunun farklı kavramlar olduğuna değinmekte fayda vardır. Hukuk boşluğu mevcut uyumsuzluğa uygulanacak yazılı veya yazılı olmayan hukuk kuralının olmadığını ifade ederken, olaya uygulanacak yazılı hukuk kuralı yoksa kanun boşluğu olduğu söylenebilir (IŞIKTAÇ/METİN, s. 227).

⁵⁹ IŞIKTAÇ/METİN, s. 227.

⁶⁰ AKTAŞ, Sururi, “Pozitif Hukukta Boşluk Kavramı”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIV, S. 1-2, 2010, s. 1; BATI, Murat, Vergi Hukuku (Genel Hükümler), Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2021, s.122.

⁶¹ IŞIKTAÇ/METİN, s. 227; ARAL, Vecdi, Hukuk ve Hukuk Bilimi Üzerine, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2021, s. 154-155.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun⁶² 1. maddesinin ikinci fıkrasında: *"Kanunda uygulanabilir bir hüküm yoksa hâkim, örf ve âdet hukukuna göre, bu da yoksa kendisi kanun koyucu olsaydı nasıl bir kural koyacak idiyse ona göre karar verir. Hâkim, karar verirken bilimsel görüşlerden ve yargı kararlarından yararlanır."* hükmü yer almaktadır. Bu hükümle birlikte özel hukukta hâkime kanun boşluğunu doldurması hususunda açık yetki verilmiştir. Hukuki uyuşmazlığı çözümlerken bir boşlukla karşılaşan hâkim, 4721 sayılı Kanun'un 1. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, yasa koyucu gibi ve kanun koyma yöntemine göre hareket ederek, boşluğu doldurmak ve önüne gelen somut olayı hükme bağlamakla yükümlü tutulmuştur.⁶³ Hukuk yaratma görevini yerine getirecek hâkim, "kıyasa başvurma", "hukukun genel ilkelerine başvurma" veya "bizzat kural yaratma" yollarından biri ile boşluk doldurabilir. Görüldüğü üzere kıyas, hukuk yaratmanın bir biçimi olarak kabul edilmiştir.⁶⁴ Kıyas, *yasada belirli bir olgu için öngörülmüş olan bir kuralın korunan menfaatler açısından ona benzeyen, ama yasada şeklen ve lafzen öngörülmemiş başka bir olaya uygulanması* halidir.⁶⁵ Diğer bir deyişle kıyas, kanunun belli bir olay için uygulanmasını öngördüğü ilkenin benzer başka olaylarda da uygulanmasıdır. Kıyasen uygulanacak hükmün elverişli olarak kabul edilebilmesi için benzer hukuki uyuşmazlığı da çözümlenebilmesi gerekir.⁶⁶

İdare hukukuna ilişkin bir mevzuatta kanun boşluğu olması halinde hâkimin nasıl bir yol izleyeceği hususunda genel bir hüküm bulunmamaktadır.⁶⁷ Anayasa'nın 36. maddesinin ikinci fıkrasındaki, hiçbir mahkeme görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınmayacağına ilişkin hüküm gereğince, idari hâkim somut olaya uygulanacak bir düzenlemenin olmadığı hallerde dahi uyuşmazlığı karara bağlamak zorundadır. Aksinin kabulü her şeyden önce Anayasa'da güvence altına alınan hak arama özgürlüğüne aykırılık teşkil eder.⁶⁸ İdare hukukuna ilişkin bir uyuşmazlığa uygulanacak bir norm bulunmadığında idari hâkimin nasıl

⁶² RG 08.12.2001- 24607.

⁶³ IŞIKTAÇ/METİN, s. 223.

⁶⁴ EDİS, Seyfullah, Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümler, 6. Baskı, Ankara, 1997, s. 142-143.

⁶⁵ SEROZAN, Rona, Hukukta Yöntem - Mantık, İstanbul, Vedat Yayıncılık, 2017, s. 149.

⁶⁶ EDİS, s. 142-143.

⁶⁷ ERKAL, Atila, İdare Hukukunda Kıyas, Ankara, Savaş Yayınevi, 2022, s. 59.

⁶⁸ IŞIKTAÇ/METİN, s.223; SEROZAN, s. 157.

davranacağı, bir Danıştay kararına yansıyan karşı oy gerekçesinde şöyle ifade edilmiştir:

“Hakim, öncelikle kanunun kıyas yoluyla uygulanmasından yararlanacak, buna imkan olmazsa hukukun genel ilkelerine, mukayeseli hukuka, toplumun hukuk duygusuna, hak ve nesafet esaslarına başvuracak, hukuki sorunun değişik çözümlerini ve bunların yarar ve zararlarını, çatışan ve korunmaya değer menfaatleri genel, soyut ve objektif bir şekilde değerlendirecek, bunlar arasından, en adil, pratik, hayatın gereklerine en uygun, hukuki istikrarı ve kamu düzenini bozmayacak olan çözümü tercih edecektir.”⁶⁹

Danıştay, idari yargının görev alanına giren uyuşmazlıklarda ortaya çıkan hukuki boşlukların 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun birinci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca hâkim tarafından doldurması gerekliliğine işaret etmektedir.⁷⁰ Buradan hareketle idare hukukunda, kıyası yasaklayan bir hüküm bulunmadığı takdirde hakkında, hüküm bulunmayan uyuşmazlığın çözümlenebilmesi için kıyas yoluna başvurulmasının mümkün olduğu söylenebilir.⁷¹ Ancak kıyasın mümkün olabilmesi için *“kıyaslanılan ile kıyaslanan şey arasında, hükmün illeti bakımından, yani hükmün konulmasına sebep olan özellik bakımından bir benzerliğin bulunması”* gerekir.⁷² Zaten genel olarak doktrinde, bir uyuşmazlıkta somut olayı karşılayan bir çözümün normlar sistemi içinde bulunmaması halinde kıyas veya evleviyet yorum yöntemi başvurulabileceği fikri kabul

⁶⁹ Danıştay 8. D. 10.02.2012, E. 2010/8752, K. 2012/467, Kazancı Hukuk, <<https://khyk.kazancihukuk.com>>.

⁷⁰ Danıştay İDDK 23.06.2014, E. 2014/1615, K. 2014/2763; Danıştay İDDK 24.05.2012, E. 2007/2255, K. 2012/801, Kazancı Hukuk, <<https://khyk.kazancihukuk.com>>. 24.05.2012 tarihli karara konu olan uyuşmazlıkta Danıştay, idarenin davacılar aıt imar planında değişiklik yaparak davacıların mülkiyet kullanımını süresiz şekilde engellemesinin ölçüsüz olduğunu ifade ederek davacılar aıt taşınmaz üzerindeki kısıtlılığın kaldırılmasına karar vermiştir. Ayrıca, 2912 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 23. maddesinde yer alan, *“kamulaştırma bedelinin kesinleşmesi tarihinden beş yıl içinde, kamulaştırma ve devir amacına uygun bir işlem veya tesisat yapılmaması veya kamu yararına yönelik bir ihtiyaca tahsis edilmeyerek taşınmaz malın olduğu gibi bırakılması şartıyla malike taşınmazını geri alma hakkını”* öngören hükümlerin dava konusu uyuşmazlığa kıyasen uygulanmasını uygun görmüştür. (Ayrıca bkz. ERKAL, s. 121-122).

⁷¹ GÖZLER, s. 374-375.

⁷² GÖZLER, s. 374.

görmektedir.⁷³ Kıyas uygulamasının çok belirgin olduğu durumlarda, evleviyet yorum yöntemi de kullanılabilir.⁷⁴

Evleviyet kuralı, *“bütün içinde doğru olan şeyin parçalar için de doğru olacağı, yasada daha önemli bir durum için kabul edilen bir hükmün daha az önemli bir durum için de uygulanması gerektiği fikrine dayanmaktadır.”*⁷⁵ Bu kural çoğun içinde azın da bulunacağı düşüncesini temel alır. Diğer bir deyişle, çoğu yapma konusunda yetkilendirilen, daha azı da yapabilir.⁷⁶ Dava konusu uyuşmazlığa uygulanacak açık bir hüküm mevzuatta yoksa Danıştay'ın evleviyet yorum yöntemini kabul ederek mevzuatı geniş yorumladığı⁷⁷ kimi uyuşmazlıklarda ise mevzuatı dar yorumlayarak bu yöntemi kabul etmediği görülmektedir.⁷⁸ Kamu görevliliği statüsünün

⁷³ GÜRİZ, Adnan, Hukuk Başlangıcı, 19. Baskı, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2019, s. 101; ARAL, s. 200-204.

⁷⁴ GÜRİZ, s.102.

⁷⁵ IŞIKTAÇ/METİN s. 243.

⁷⁶ GÜRİZ, s.102.

⁷⁷ Danıştay, dava konusu uyuşmazlıkta 4734 sayılı Kanun'da belirtilen istisna kapsamında gerçekleştirilen ihalede, ihale sürecinde yasak olan fiil veya davranışların işlenmesi hâlinde 4734 sayılı Kanun'a göre ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilemediğinden, istisna kapsamındaki ihaleler sonucunda imzalanan sözleşmenin uygulanması sırasında yasak olan fiil veya davranışların işlenmesi hâlinde de 4735 sayılı Kanun'da yer alan ceza ve yasaklama hükümlerinin evleviyetle uygulanmasını kanun koyucunun amacına uygun bulmuştur. (Danıştay 13. D. 11.02.2021, E. 2016/1311, K. 2021/461, Lexpera İçtihat Bankası, <www.lexpera.com.tr>). Bir diğer uyuşmazlıkta Danıştay, özel hastanelerde sağlık personeli olmasına rağmen kamu görevlisi olan veya kanunen mesleğini serbest icra etme hakkı bulunmayanların çalıştırılması halinde Özel Hastaneler Yönetmeliği kapsamında uygulanan yaptırımın, sağlık personeli olmamasına rağmen çalıştırılanlar hakkında evleviyetle uygulanmasına karar vermiştir (Danıştay 15. D. 17.04.2014, E. 2013/14223, K. 2014/ 2900, Lexpera İçtihat Bankası, <www.lexpera.com.tr>).

⁷⁸ Davacı, İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü emrinde polis memuru olarak görev yapmakta iken, 2013 yılında dikey geçiş sınavında başarılı olarak İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine yerleşmiştir. Akabinde davacının görev sırası geldiğinden Sivas iline atanması yapılmıştır. Üniversite eğitime devam etmek isteyen davacı ise İstanbul iline atanma talebiyle idareye başvurmuş ve bu talebinin reddedilmesi üzerine iptal davası açmıştır. Söz konusu uyuşmazlığı inceleyen idare mahkemesi, Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği kapsamında personelin sadece çocuklarının eğitimi sebebiyle başka ile atanmasına cevaz veren maddenin dava konusu olay üzerinde de evleviyetle uygulanması gerektiğine karar vererek, dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. Ancak Danıştay, ilk derece mahkemesinin bu yaklaşımını benimsememiştir. Sonuç olarak Danıştay, bahse konu Yönetmelik'te, yer değiştirmenin sadece personelin sağlık, eş durumu ve

uzun süreli, öğrencilik statüsünün öğrenim süresi hesaba katıldığında daha kısa sürdüğü düşünüldüğünde, idarenin bu boşluğu kasıtlı olarak bıraktığı iddia edilebilirse de, kanun koyucunun öngöremediği şey, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin güvenliği ve disiplini için öngörülen yaptırımların etkilerinin öğrencilerin tüm yaşamı boyunca devam ediyor olmasıdır.

İdare hukukunda kıyasın yapılabilirliği hususu irdelenirken kıyas konusu işlemin, hak doğurucu mu yoksa yükümlendirici mi olduğu değerlendirilerek bir sonuca varılması mümkündür.⁷⁹ Bilindiği üzere bir idari işlem, bir hak tanıyorsa, bir hakkı kuvvetlendiriyorsa ya da bir yükümlülüğü kaldırıyor ya da yararlandırıcı işlem⁸⁰, bir hakka müdahale ediyor ya da hakkın korunmasını engellemek suretiyle bireyin hukuki durumunu sınırlıyorsa yükümlendirici işlem olarak ifade edilir.⁸¹ Doktrinde idarenin yükümlendirici işlem yapılabilmesi için özel bir yetkiye sahip olması gerekliliği ifade edilirken, yararlandırıcı işlemlerde mutlaka özel bir yasa ile yetkilendirilmeye gerek olmadığı ifade edilir.⁸² Bu bağlamda yararlandırıcı işlemlerde kamu gücü kullanılmadığı, temel hak ve hürriyetlere müdahale edilmediği hususları göz önüne alınarak idarenin, işlemin muhatabı lehine kıyas yapabileceğini ifade etmek mümkündür.⁸³ Danıştay kararları irdelendiğinde de, yararlandırıcı işlemler hakkında mevzuatta uygulanacak hüküm bulunmaması durumunda kıyas yoluna başvuru olarak ilgisi lehine karar verildiği görülmektedir.⁸⁴

çocuklarının öğrenim durumu mazeretlerine dayalı atama sebepleriyle sınırlı olarak düzenlendiğini göz önüne alarak, mevzuattaki boşluğun evleviyet yorum yöntemiyle doldurulmasını kabul etmemiş ve ilk derece mahkemesinin kararının bozulmasına karar vermiştir (Danıştay 5. D. 19.02.2019, E. 2016/25923, K. 2019/1381, Lexpera İçtihat Bankası, <www.lexpera.com.tr>).

⁷⁹ ERKAL, s. 60.

⁸⁰ AKYILMAZ/SEZGİNER/KAYA, s. 367-368; ÇAĞLAYAN, s. 330- 331; ATAY, s. 471.

⁸¹ AKYILMAZ/SEZGİNER/KAYA, s. 367-368.

⁸² AKYILMAZ/SEZGİNER/KAYA, s. 368.

⁸³ ERKAL, s. 113.

⁸⁴ 31.12.1984 günü yürürlüğe giren 243 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 657 sayılı Kanun'un 64. maddesine: "Devlet Memurlarından 6 yıllık sicil notu ortalaması 90 ve daha yukarı olanların aylık derecelerinin yükseltilmesinde dikkate alınmak üzere bir kademe ilerlemesi uygulanır" hükmü getirilmiştir. 243 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan değişiklikten önce siciller not esasına göre doldurulmadığı için davacının 1984 yılından önceki altı yıllık sicillerinin değerlendirilmeye alınmamış ve kademe ilerlemesi yapılamamıştır. Ancak Devlet Memurları Sicil Yönetmeliği'nin geçici 2.

Disiplin cezası almış bir öğrenci, cezasının özlük dosyasından silinmesi yönünde bir başvuru yaptığında, idarenin hâlihazırdaki düzenlemeler ışığında bu talebin reddine karar vermesi kuvvetle muhtemeldir. İdarenin kanuniliği ilkesi gereğince idarenin işlem ve eylemlerinin pozitif hukukta bir karşılığının olması beklendiğinden,⁸⁵ yargı organları da sözü edilen uyuşmazlıklarda aynı gerekçelerle davanın reddine karar verebilirler. Öğrencilere verilen disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesine ilişkin işlemin, öğrenciler bakımından yararlandırıcı bir işlem olduğu gözetilerek,⁸⁶ yargı organlarının bu kapsamdaki bir uyuşmazlığa kıyas veya evleviyet yorum yöntemini kullanarak 2547 sayılı Kanun'un ilgili hükmünü uygulaması idare hukukunun içtihadilik özelliği ile uyum göstereceği ileri sürülebilir. Bu noktada, idarenin kanuniliği ilkesinin kıyasa ve evleviyet yorum yöntemine ne kadar izin vereceğinin

maddesinde bu boşluğu dolduracak nitelikte bir hükme yer verilmiştir. Danıştay da *"bu yönetmelik kapsamına giren memurların 1985 yılına ait sicil raporlarında yeterlikle ilgili soruların değerlendirilmesinde her pekiyi için 11, her iyi için 9, her orta için 8 ve her zayıf için de 5 not esas alınmak suretiyle tesbit edilen toplam not 1985 yılı sicil notu sayılır."* biçimindeki söz konusu Yönetmelik hükmünün kıyas yolu ile diğer yıllar sicillerine de uygulanmasına karar vermiştir. Bu kapsamda davacının 31.12.1984 tarihinden önceki 6 yıla ilişkin sicillerinin incelenerek bir kademe ilerlemesi uygulanması isteminin reddine ilişkin işlemin iptaline karar verilmiştir. (Danıştay 5. D. 28.10.1992, E. 1992/778, K. 1992/2807, Lexpera İçtihat Bankası, <www.lexpera.com.tr>). Diğer bir uyuşmazlıkta Danıştay, 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesine göre 3 ay süreyle sözleşmeli ebe olarak görev yapan davacının, çocuğunun tedavisini yaptırabilmesi için devlet memurlarının sahip olduğu (ücretli) refakat iznine ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanmasına karar veren ilk derece mahkemesi kararının onanmasına karar vermiştir (Danıştay 5. D. 27.03.2014, E. 2013/9443, K. 2014/2567, Lexpera İçtihat Bankası, <www.lexpera.com.tr>).

⁸⁵ AKYILMAZ/SEZGİNER/KAYA, s. 116.

⁸⁶ 657 sayılı Kanun'un 4/C maddesi uyarınca görev yapmakta olan davacının, emeklilik sebebiyle iş ilişkisi sona erdiği gerekçesiyle iş sonu/kıdem tazminatı ödenmesi istemiyle yapmış olduğu başvurunun reddedilmesi üzerine açmış olduğu iptal davasının reddine karar verilmiştir. Uyuşmazlığı temyizen inceleyen Danıştay, 657 sayılı Kanun'un 4/C maddesine göre görev yapan geçici personelin statüsüyle ilgili uyuşmazlıklarda ciddi hukuki boşlukların olduğunu ifade etmiştir. Nitekim kararda, 657 sayılı Kanun'un 4/A ve 4/B maddesi kapsamında istihdam edilen memur ve sözleşmeli personel statüsüne ilişkin hükümler ile iş hukuku hükümleri göz önüne alınarak, idare hukuku ve geçici personel statüsünün temel niteliklerine uygun düşecek şekilde değerlendirme yapılması gerekliliği vurgulanmıştır. Bu uyuşmazlıkta Danıştay, aslında kişi lehine olan yararlandırıcı bir işlemde kıyas yoluyla mevzuattaki boşluğun idarece doldurulabileceğine işaret ederek aksi yöndeki kararın bozulmasına karar vermiştir. (Danıştay 12. D. 23.06.2016, E. 2012/6723, K. 2016/4141, Lexpera İçtihat Bankası, <www.lexpera.com.tr>).

düşünülmesi gerekir.⁸⁷ Danıştay'ın kıyas ve evleviyet yorum yöntemini kullanarak bir sonuca vardığı kararları göz önüne alındığında⁸⁸ yargı organlarının söz konusu uyuşmazlığın çözümüne ilişkin olarak içtihat geliştirmesi beklenebilir.

Diğer yandan, idari makamlara bir başvuru olması ya da idarenin kendiliğinden hukuki bir boşluk olduğunun farkına varması halinde ne olacaktır? Tahsin Bekir Balta 1970 yılında kaleme aldığı eserinde, her hukuk uygulayıcısının önüne gelen bir konu ile ilgili hukuk kaynaklarında bir hüküm bulunmadığından bahisle işlem yapmaktan kaçınmaması gerektiğini, aksi halde görevini ihmal etmiş ve hakkı yerine getirmekten kaçınmış olacağını ifade etmektedir. Yazar, uygulayıcıların bu gibi durumlarda kıyas ve hukukun genel ilkelerine başvurmak suretiyle hukuki soruna uygun bir çözüm tarzı bulması gerektiği kanaatindedir.⁸⁹ Bu yaklaşımın bir yansımasını, Bilkent Üniversitesi'nin öğrenci disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesine ilişkin 18.04.2018 tarihli Senato kararında görmek mümkündür.⁹⁰ Bu Senato kararı kapsamında, üniversite eğitimi boyunca bir defa disiplin cezası almış öğrenciler, Bilkent Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projesi kapsamında aldıkları disiplin cezasına göre belirlenen süreler boyunca gönüllü olarak çalıştıktan sonra bağlı oldukları dekanlık veya müdürlüğe başvurarak disiplin cezasının silinmesini talep etmektedirler. Ancak yükseköğretim kurumundan çıkarma cezasını gerektiren disiplin suçu alanlar veya öğrencilikleri boyunca birden çok sayıda disiplin cezası alan öğrenciler, almış oldukları disiplin

⁸⁷ Tahsin Bekir Balta, kıyasın elverişli olmadığı alanlarda hukuk sistemimizden ve genel hukuk ilkelerinden ilham alınarak uyuşmazlığın gereklerine ve ihtiyaca bakılarak bir çözüm yolu bulunması gerekliliği ifade ederek, idare hukukunda ölçülü bir kıyas usulünün uygulanması kanaatindedir. (BALTA, Tahsin Bekir, İdare Hukuku I (Genel Konular), Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 329, 1970, s. 193-194). Aksi görüş için bkz. ANAYURT, Ömer, Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, 21. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2021, s. 333.

⁸⁸ Danıştay 15. D. 17.04.2014, E. 2013/14223, K. 2014/ 2900; Danıştay 5. D. 28.10.1992, E. 1992/778, K. 1992/2807; Danıştay 5. D. 27.03. 2014, E. 2013/9443, K. 2014/2567; Danıştay 12. D. 23.06.2016, E. 2012/6723, K. 2016/4141; Danıştay 5. D. 19.02.2019, E. 2016/25923, K. 2019/1381; Danıştay 13. D. 11.02.2021, E. 2016/1311, K. 2021/461, Lexpera İçtihat Bankası, <www.lexpera.com.tr>; Danıştay İDDK 24.05.2012, E. 2007/2255, K. 2012/801, Kazancı Hukuk, <https://khyk.kazancihukuk.com>.

⁸⁹ BALTA, s. 192-194.

⁹⁰ Bilkent Üniversitesi, Disiplin Cezalarının Silinmesi Konusunda Senato Kararı, <https://w3.bilkent.edu.tr/www/disiplin-cezalarinin-silinmesi-konusunda-senato-karari-18-04-2018/>, E. T. 20.12.2021.

cezalarının özlük dosyasından silinmesi talebinde bulunamamaktadır. Başvuru yapabilmek için bir veya iki yarıyıl uzaklaştırma cezası alan öğrenciler, ceza süreleri bittikten sonra en az 12 ay içinde toplam 80 saat, daha kısa süreli uzaklaştırma cezası alan öğrenciler ceza süreleri geçtikten sonra en az 9 ay içinde 60 saat, uyarma veya kınama cezası almış öğrenciler ise cezanın verildiği tarihten itibaren en az 6 ay içerisinde toplam 40 saat çalışmış olmaları halinde disiplin cezalarının silinmesini talep edebilirler. Disiplin cezasının silinip silinmeyeceğine üniversite rektörü karar vermektedir. Disiplin cezasının silinmesine karar verilen öğrencilerin, mezuniyet aşamasına kadar herhangi bir disiplin cezası almamaları durumunda daha önce almış oldukları disiplin cezaları kendileri ile ilgili resmi belgelerde gözükmemektedir. Ancak disiplin cezası silinen öğrencinin yeniden disiplin cezası alması durumunda önceki cezasının silinme kararı iptal edilmekte ve aldığı ikinci disiplin cezasının silinmesine ilişkin yeni bir başvuru yapmasına izin verilmemektedir.⁹¹ Üsküdar Üniversitesinde de ilk kez disiplin cezası alan öğrencinin, mezuniyet aşamasına kadar başka bir disiplin cezası almamış olması halinde ve Üniversitenin belirleyeceği toplumsal sorumluluk projelerinde 40 saatten az olmayan bir görev üstlenmesi durumunda almış olduğu disiplin cezasının özlük dosyasından silinmesini talep edebilmesine imkân tanınmıştır. Mezun olan öğrenci, bu şartları yerine getirdiğinde Üniversiteye başvuracak ve Üniversite Yönetim Kurulu tarafından yapılan değerlendirme neticesinde öğrenciye verilen disiplin cezasının silinip silinmemesi hususunda karar verilecektir.⁹²

Bu örneklerin ortak noktası; disiplin cezalarının özlük dosyalarından silinmesine ilişkin şartların öğrenciler tarafından sağlanması halinde dahi disiplin cezasının özlük dosyasından silinmesi hususunda idareye takdir yetkisi verilmesidir. İdarelere verilen bu takdir yetkisinin olumsuz yansımaları kamu görevlilerine uygulanan disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesi örneğinde görmek mümkündür. Danıştay kararlarına yansıyan uyuşmazlıklarda, kanunda öngörülen süreler geçtikten sonra idareye başvuran memurların cezalarının özlük dosyasından

⁹¹ <<https://w3.bilkent.edu.tr/www/disiplin-cezalarinin-silinmesi-konusunda-senato-karari-18-04-2018/>>, E. T. 14.01.2022.

⁹² Üsküdar Üniversitesi, Öğrenci Disiplin Soruşturamalarında Uyulacak Esaslar ve Yazışma Örnekleri, <<https://uskudar.edu.tr/assets/uploads/sayfa/18/file/uu-ogrenci-disiplin-sorusturmalarinda-uyulacak-esaslar-ve-yazisma-ornekleri.pdf?1>>, E. T. 09.04.2022; Ayrıca bkz. BOULANGER, s. 229.

silinmesine idarenin direnç gösterdiği ve bu tutum, dava konusu edildiğinde silinme işlemi konusundaki son kararı yargı organının verdiği görülmektedir.⁹³ Dolayısıyla disiplin cezasının muhatabı, disiplin cezasını ve daha sonra disiplin cezasının silinmemesine ilişkin işlemi dava konusu ederek, neredeyse tek işlem için iki defa yargı yollarını tüketmiş olmaktadır. Aslında burada eleştiri konusu olan şey takdir yetkisinin tanınması değil, takdir yetkisinin sınırlandırılmamış olmasıdır. Disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesi hususunda yetkilendirilen idari makamların, bu yetkilerini kullanmaları öğrencinin eğitim hayatı boyunca birden fazla disiplin cezası almaması şartına veya bu yetkinin belirli disiplin cezaları ile sınırlı olarak kullanılmasına bağlanması mümkündür. Nihayetinde, öğrenci disiplin cezalarının silinmesi hususunda idarelerin kullanmış olduğu yetkinin sınırlarının öngörülebilir olması gerekir. Disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesi hususunda mevzuattaki boşluğu doldurma gayretinde olan üniversitelerin yaklaşımından hareketle, idari makamların kanun koyucu gibi hareket etmeleri halinde birbirinden farklı uygulamaların ortaya çıkabileceği söylenebilir. Bu sebeple tercih edilecek en doğru yaklaşım, mevzuattaki boşluğun kanun koyucu tarafından fark edilmesi halinde en kısa zamanda hukuki belirsizliğin ortadan kaldırılması adına açık ve anlaşılır bir kanun hükmü öngörülmesidir.

SONUÇ

Yükseköğretim kurumu öğrencileri hakkında verilen disiplin cezalarına ilişkin usul ve esaslara öncelikle 1985 yılında çıkarılan

⁹³ Yargı kararına konu olan bir uyuşmazlıkta, araştırma görevlisi olarak görev yapan davacının almış olduğu uyarma cezasının kanundaki süreler geçtikten sonra özlük dosyasından silinmesi talebiyle yapmış olduğu başvurunun reddedilmesi üzerine, açmış olduğu davada idare mahkemesi dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. Mahkeme, disiplin cezasının kesinleştiği 2010 yılından sonraki beş yıllık süre içerisinde davacının herhangi bir adli veya idari bir soruşturma geçirmedikten bahisle, davacıya verilen cezanın dosyasından silinmesine engel teşkil edecek somut bir olgunun bulunmadığı gerekçesiyle disiplin cezasının özlük dosyasından silinmemesi işlemini hukuka uygun bulmamıştır. (Mardin 2. İdare Mahkemesi'nin 23.01.2019 tarih ve E. 2018/189, K. 2019/65 sayılı kararı, <http://www.ebs.org.tr/ebs_files/files/Disiplin_cezasi_karr.pdf>, E. T. 23.03.2022). Diğer uyuşmazlıkta aksi yönde hüküm tesis eden mahkeme, infaz koruma memuru olarak görev yapmakta olan davacının almış olduğu disiplin cezasının kesinleştikten sonra beş yıl geçtikten sonra cezanın silinmemesi yönünde kullanılan takdir hakkında hukuka aykırılık bulunmadığına karar vermiştir (İstanbul BİM 2. İDD, 25.01.2017, E. 2016/336, K. 2017/81, Lexpera İçtihat Bankası, <www.lexpera.com.tr>).

Yönetmelikte yer verilmiş, sonrasında bu Yönetmelik ilga edilerek 2012 yılında Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği çıkarılmıştır. 1985 ve 2012 yılında çıkarılan iki yönetmeliğin ortak noktası, öğrencilere verilen disiplin cezalarının belirli süreler geçtikten sonra özlük dosyalarından silinmesine ilişkin bir hükme yer vermemiş olmalarıdır. Bu haliyle, öğrencilere verilen disiplin cezalarının silinmesine ilişkin bir düzenlemenin yokluğu, kişinin öğrencilik döneminde almış olduğu cezanın sonuçlarını neredeyse kişinin meslek hayatını etkileyen bir yaptırım haline dönüşmesine sebep olmuştur. Diğer yandan, bir yükseköğretim kurumunu bitirmiş, sonrasında meslek içi eğitimini tamamlamış bir memurun veya öğretim elemanının almış olduğu disiplin cezasının belirli süreler geçtikten sonra özlük dosyasından silinmesine ilişkin düzenlemelere 657 sayılı Kanun'da ve 2547 sayılı Kanun'da yer verilmiştir. Ayrıca ceza yaptırımının kişiler üzerinde daha ağır etkileri olsa da yaptırımın uygulandığı kişilerin topluma yeniden kazandırılması kapsamında adli sicile işlenen cezanın da belirli bir süre sonra silinmesi öngörülmüştür. Ancak daha hafif bir yaptırım türü olan öğrencilere verilen disiplin cezalarında bu yaklaşımın izlerini görmek pek mümkün değildir.

Geçmişten günümüze var olan bu boşluk, yükseköğretim kurumuna kayıtlı öğrenci sayısının giderek artmasıyla ve devlet memurluğuna girişte yapılan sözlü sınavlarda seçici unsurların da çeşitlenmesiyle öğrenciler üzerindeki etkisini daha çok hissettirmiştir. Bu zamana kadar bu boşluğa doktrinde beklenen ölçüde yer verilmemesi şaşırtıcıdır. Ancak öğrenci disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmemesinin hukuka aykırılığına ve özlük dosyasına giren bu bilginin kişisel bir veri olduğuna işaret eden Boulanger'e ait çalışma, doktrinde bu zamana kadar pek üzerinde durulmayan adaletsizliği ortaya koymuştur.

Aslında disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesine ilişkin bir düzenlemenin olmamasının yaratmış olduğu boşluğun, haklar dengesi ve evleviyet kuralları ile doldurulabileceği öncelikle 2015 yılında Şen tarafından dile getirilmiş, bu gerekçeler 2020 yılının başında bir başvuruda Kamu Denetçiliği Kurumunun vermiş olduğu kararın temelini oluşturmuştur. Uyuşmazlık konusu olayda bir yükseköğretim kurumu öğrencisi, almış olduğu disiplin cezasının özlük dosyasından silinmesi talebiyle yaptığı başvurunun reddedilmesi üzerine Kamu Denetçiliği Kurumuna başvurmuştur. Kurum da, "öğrenci disiplin cezalarına ilişkin sicillerin tutulması ve belli koşullar çerçevesinde silinebilmesi için açık ve net düzenlemeler yapılması hususunda" Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına tavsiyede

bulunulmasına karar vermiştir. Ancak Yükseköğretim Kurulunun 17.07.2020 tarihinde tesis etmiş olduğu işlemde bu durumun sadece “*öğrencilerin durumlarına ilişkin belgelerde öğrencilerin almış oldukları disiplin cezalarına yer verilmemesi*” hali ile sınırlı kalması mevcut hukuki sorunları çözümlenmemiştir. Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye niteliğinde karar verdiğine şüphe bulunmamakla birlikte, toplumda oluşan beklenti Kurumun kararlarının idari makamlar tarafından ivedilikle dikkate alınmasıdır. Kamu Denetçiliği Kurumu, adli suç ve cezalara ilişkin sicilleri düzenleyen 5252 sayılı Kanun’un adli sicil bilgilerinin silinmesine ilişkin hükmün varlığı karşısında yükseköğretim öğrencilerine verilen disiplin cezalarının evleviyetle özlük dosyasından silinmesi kanaatindedir. Doktrinde Şen ve Boulanger tarafından kabul gören görüş bu yönde olmakla birlikte, Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği’nin dayanak Kanunu olan 2547 sayılı Kanun’un disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesine ilişkin hükümlerinin “kıyas” veya “evleviyet” yolu ile yükseköğretim kurumunda öğrenci olanlara verilen disiplin cezalarının silinmesinde uygulanabilirliğinin tartışılması gerekir.

Kamu Denetçiliği Kurumu kararına konu olan olayda olduğu gibi öğrencinin lehine yapılabilecek bir yorumla doldurulabilecek bir boşluk varsa bu boşluğun idari yargı organları tarafından doldurulabilmesi mümkündür. Nihayetinde, idare hukuku içtihadı dayalı bir hukuk dalıdır ve idari yargı yerlerinden olası bir kanun boşluğunu doldurmasını beklemek idare hukukunun bu özelliği ile uyumluluk gösterir.⁹⁴ Diğer yandan hâlihazırda var olan uyuşmazlığa uygulanacak herhangi bir hüküm bulunmadığı durumlarda, idarenin hareketsiz kalması halinde idareden talepte bulunan kişi bakımından hukuka ve hakkaniyete aykırı durumlar ortaya çıkabilir. Kamunun menfaatini ilgilendirmeyen durumlarda üçüncü kişilerin haklarına da hâlel getirmeyecek şekilde idari makamların da boşluğu doldurabileceği ileri sürülebilir. Bununla birlikte, kanun koyucunun bu halde farklı uygulamaların önüne geçebilmek ve ivedilikle mevzuattaki boşluğu doldurmak adına kanuni düzenleme yapması en tutarlı çözüm yolu olacaktır.⁹⁵

⁹⁴ ERKAL, s. 24-25.

⁹⁵ Yükseköğretim kurumu öğrencilerine verilen disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmemesi konusunun mevzuat ile düzenlenmemesi nedeniyle meydana gelen Anayasa’ya aykırılık hakkında ilgili açıklamalar için bkz. BOULANGER, s. 233-234.

Amerika Birleşik Devletleri'nde üniversitelerin internet sayfalarında yer verilen öğrenci davranış kurallarında, öğrencilere verilen disiplin cezalarının hangi şartlar altında ve nasıl silinebileceğine ilişkin usul ve esasların tereddütte mahal bırakmayacak şekilde düzenlendiği görülmektedir. Bu kapsamda, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki bazı yükseköğretim kurumlarında, öğrencilere verilen disiplin cezaları kayıt altına alındıktan sonra belirli şartlar altında öğrencinin talebi üzerine silinebilmektedir.⁹⁶ Kişilerin potansiyel işvereninin, kabul aldığı başka bir üniversitenin ya da bir devlet kurumunun; disiplin cezalarına ilişkin kayıtları talep etmesi halinde paylaşılacağı için öğrenciler, mezun olmadan önceki dönem veya mezun olduktan sonra disiplin kayıtların silinmesini talep etmektedirler.⁹⁷ Öğrenci başvurusunda, disiplin cezasına konu olan olaydan ne öğrendiğini, bu olaydan sonra hayatında neler değiştiğini ve olumsuz davranışının sonuçlarını ortadan kaldırmak için neler yaptığını anlatmaktadır.⁹⁸ Nihayetinde, disiplin cezasının silinmesinde takdir yetkisi üniversite idaresinde olup,⁹⁹ öğrencinin disiplin cezasına konu eylemine ilişkin pişmanlığı idarenin kararında etkili olmaktadır.

Ülkemizde bir yükseköğretim kurumuna kayıtlı öğrenci sayısı dikkate alındığında disiplin cezalarını sadece kurum içi düzeni sağlamak adına getirilen yaptırımlar olduğu savunmak güçtür. Disiplin cezasına ilişkin suç konusu fiillerin ve yaptırımların Anayasa'ya uygun şekilde düzenlenmesi suretiyle devlete duyulan saygınlığın ve güvenin de temin edileceği muhakkaktır.¹⁰⁰ Ancak öğrenci ile kendisine disiplin cezası veren idare arasında hiyerarşi ilişkisinin ötesinde başka bir ilişki vardır.

⁹⁶ Auburn University Code of Student Code of Student Conduct, s. 16-17, <<https://sites.auburn.edu/admin/universitypolicies/Policies/CodeofStudentConduct.pdf>>;

Berkeley University, Berkeley Campus Code of Student Conduct, s. 23, <https://conduct.berkeley.edu/wp-content/uploads/2021/04/Code_of_Conduct-March_2021.pdf>, E. T. 24.04.2022.

⁹⁷ Auburn University, Expungement Request, <<https://conduct.auburn.edu/expungement-requests/>>, E. T. 24.04.2022.

⁹⁸ Auburn University Code of Student Code of Student Conduct s. 16-17, <<https://sites.auburn.edu/admin/universitypolicies/Policies/CodeofStudentConduct.pdf>>, 24.04.2022.

⁹⁹ Auburn University Code of Student Code of Student Conduct s. 16-17, <<https://sites.auburn.edu/admin/universitypolicies/Policies/CodeofStudentConduct.pdf>>; Berkeley University, Request to Expunge Conduct Record, <<https://conduct.berkeley.edu/form/expunge/>>, 24.04.2022.

¹⁰⁰ AKYILMAZ, s. 250.

İdare kamu hizmetini sunan, öğrenci de sunulan bu hizmetten faydalanan konumundadır. Bu sebeple, öğrenci ve idare arasında katı disiplin anlayışının varlığı kabul edilemez. Nihayetinde, disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesine ilişkin düzenlemenin yapılmamış olmasının olumsuz sonuçları öğrenciye yüklenmemeli ve öğrencilere verilen disiplin cezalarının belirli şartlar altında özlük dosyasından silinmesine ilişkin yasal düzenleme en kısa zamanda yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- AKILLIOĞLU, Tekin, Yönetim Önünde Savunma Hakkı, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları No: 206, Ankara, 1983.
- AKTAŞ, Sururi, "Pozitif Hukukta Boşluk Kavramı", Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIV, S. 1-2, 2010, s. 1-28.
- AKYILMAZ, Bahtiyar, "Anayasal Esaslar Çerçevesinde Kamu Personeli Disiplin Hukuku ve Uygulanması", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 6, S. 2, Haziran-Aralık 2002, s.239-260.
- AKYILMAZ, Bahtiyar/SEZGİNER, Murat /KAYA, Cemil, Türk İdare Hukuku, 14. Baskı, Ankara, Savaş Yayınevi, 2021.
- ANAYURT, Ömer, Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, 21. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2021.
- ARAL, Vecdi, Hukuk ve Hukuk Bilimi Üzerine, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- ASLAN, Zehreddin/ALTINDAĞ, Halil, Memurların Disiplin Ceza Soruşturması (2547 sayılı Kanun Kapsamında Çalışanların Disiplin ve Ceza Soruşturması Dahil), Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2020.
- ATAY, Ender Ethem, İdare Hukuku, 6. Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, 2018.
- BACAKSIZ, Pınar, "Cezalandırma ve Toplumla Yeniden Kazandırma", Hakan Pekcanitez'e Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 18, Özel Sayı, 2014, s. 4917-4941.
- BALTA, Tahsin Bekir, İdare Hukuku I (Genel Konular), Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 329, 1970.
- BATI, Murat, Vergi Hukuku (Genel Hükümler), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.
- BOULANGER, Özge Didem, "Disiplin Cezalarının Özlük Dosyalarından Silinmesi ve Cezalara İlişkin Bilgilerin Üçüncü Kişilere Verilmesi Meselesi", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Yıl: 13, S. 50, Nisan 2022, s. 219-240.
- CENTEL, Nur, "Cezanın Amacı ve Belirlenmesi", Prof. Dr. Turhan Tufan Yüce'ye Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir, 2001, s. 337-372.

- ÇAĞLAYAN, Ramazan, İdare Hukuku, 6. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2018.
- ÇİFTÇİOĞLU, Cengiz Topel, “2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununa Göre Hâkim ve Savcılar Disiplin Soruşturmaları”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 13, S. 1, 2011, s. 127-157.
- EDİS, Seyfullah, Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümler, 6. Baskı, Ankara, 1997.
- ERKAL, Atila, İdare Hukukunda Kıyas, Ankara, Savaş Yayınevi, 2022.
- GELEGEN, Taner, “Kamu Yönetimde Disiplin ve Disiplin Cezaları”, Danıştay Dergisi, Cumhuriyetin 50. Yılı Özel Sayı, 1973, s. 219-251.
- GÖZLER, Kemal, Hukuka Giriş, 17. Baskı, Bursa, Ekin Yayınevi, 2020.
- GÖZÜBÜYÜK, Şeref, Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, 35. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2013.
- GÜRİZ, Adnan, Hukuk Başlangıcı, 19. Baskı, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2019.
- IŞIKLAR, Celal, Teoride ve Uygulamada Kamu Disiplin Yaptırımları, Ankara, Adalet Yayınevi, 2019.
- IŞIKTAÇ, Yasemin / METİN, Sevtap, Hukuk Metodolojisi, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2021.
- KAMAN KARAN, Nur, Devlet Memurluğunun Sona Ermesi, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2003.
- KAYA, Cemil, “Memur Disiplin Suç ve Cezalarında ve Disiplin Soruşturmasına Hâkim Olan Temel İlkeler”, Amme İdaresi Dergisi, C. 38, S. 2, 2005, s. 61-87.
- OKUYUCU ERGİN, Güneş / BAŞ, Eylem, “Yükseköğretim Kurumu Öğrenci Disiplin Suçları, Cezaları ve Soruşturmalarına İlişkin Bazı Değerlendirmeler”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 27, S.1, Haziran, 2021, s. 26-47.
- ÖRÜCÜ, Esin, “Disiplin Cezaları, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu Sistemi”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.32, S. 2-4, 1966, s. 782-823.

ÖZTÜRK, İlhami / SÜMER, Arif Emre, “Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Yükseköğretim Öğrencileri Disiplin Rejiminin Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 27, S. 2, Aralık 2021, s.1039-1065.

SANCAKDAR, Oğuz, Disiplin Yaptırımı Olarak Devlet Memuriyetinden Çıkarma, Ankara, Yetkin Yayınları, 2001.

SEROZAN, Rona, Hukukta Yöntem-Mantık, İstanbul, Vedat Yayıncılık, 2017.

ŞEN, Ersan “Adli Sicil Kaydı”, 07.10.2015, <<https://sen.av.tr/tr/makale/adli-sicil-kaydi>>.

ŞEN, Ersan, “Öğrenci Disiplin Cezalarının Silinmesi”, 14.10.2015, <<https://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/1599421-ogrenci-disiplin-cezalarinin-silinmesi>>.

TOPÇU, Namık Kemal / CAN, Neslihan, “Örgüt Suçlarından Mahkûm Olan Öğrencilerin Yükseköğretim Kurumundan Çıkarılmasının Cezaların İnfazının Amacı ve Eğitim Hakkı Bağlamında Değerlendirilmesi”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIX, 2022/1, s. 283-342.

ULUSOY, Ali Dursun, İdari Yaptırımlar, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2013.

ÇEVİRİMİÇİ KAYNAKLAR

<http://oidb.ankara.edu.tr/files/2016/08/Yatay-Ge%C3%A7i%C5%9F-%C4%B0lkeleri.pdf>.

http://www.ebs.org.tr/ebs_files/files/Disiplin_cezasi_karr.pdf.

https://cdn.bartın.edu.tr/oidb/c6736ae736a38d1ea0ef21155b4b5f7f/17_07_2020-tarihli-ogrenci-disiplin-cezolari-konulu-yok-yazisi.pdf.

https://cdn.istanbul.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=onlisans-ve-lisans-mezu-nlarinin-basari-siralamasina-dair_637069191794967434.pdf.

<https://conduct.auburn.edu/expungement-requests/>.

<https://conduct.berkeley.edu/form/expunge>.

https://conduct.berkeley.edu/wp-content/uploads/2021/04/Code_of_Conduct-March_2021.pdf.

<https://idari.adu.edu.tr/hukukmusavirligi/webfolders/private/20210415143124-7M1Q9EK2MAHKEMEKARAR-000063362114252418218761.pdf>.

<https://iibf.klu.edu.tr/Sayfalar/15774-sikca-sorulan-sorular.klu?sira=806>.

<https://kararlar.ombudsman.gov.tr/>.

<https://khyk.kazancihukuk.com>.

<https://ogrenci.usak.edu.tr/menu/3206>.

<https://ozal.edu.tr/wp-content/uploads/sites/78/2020/03/%C3%96zel-%C3%96%C4%9Frenci-Y%C3%B6nergesi-1.pdf>.

<https://panel.kku.edu.tr/Content/oidb/kanun/yenimevzuat/K%C3%9C%20%C3%96n%20Lisans%20ve%20Lisans%20E%C4%9Fitim %C3%96%C4%9Fretim%20Y%C3%B6nergesi%2013.pdf>.

<https://sites.auburn.edu/admin/universypolicies/Policies/CodeofStudentConduct.pdf>.

<https://uskudar.edu.tr/assets/uploads/sayfa/18/file/uu-ogrenci-disiplin-sorusturmalarinda-uyulacak-esaslar-ve-yazisma-ornekleri.pdf?>

<https://w3.bilkent.edu.tr/www/disiplin-cezalarinin-silinmesi-konusunda-senato-karari-18-04-2018/>.

https://www.anadolu.edu.tr/uploads/abp/duyuru/152_1437651016.pdf.

<https://www.anadolu.edu.tr/uploads/anadolu/ckfinder/web/files/ogrenci-isleri/onlisans-ve-lisans-programlarına-yatay-gecis-programları-arası-yatay-gecis-dikey-gecis-cift-yönergesi.pdf>.

<https://www.memurlar.net/haber/438088/ogrenci-sorusturmasinda-bunlara-dikkat.html>.

<https://www.mku.edu.tr/files/6af638da-1e68-4c43-891e-6f35a7ff9bb1.pdf>

<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18634.pdf>.

https://www.sbu.edu.tr/FileFolder/Dosyalar/eb408a43/2019_4/ozelogrenciyönergesi-0bf486ac.pdf.

<https://yuksekihtisasuniversitesi.edu.tr/uploads/docs/mevzuat/16135541>

56_ozelogrenciyonergesi.pdf.

www.lexpera.com.tr.